

Vlaams
Parlement

vergadering **C27**
zittingsjaar 2016-2017

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

van 11 oktober 2016

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Vera Jans aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de begeleiding van zwangere vrouwen met een verslavingsproblematiek en het preventiebeleid ter zake – 99 (2016-2017)	4
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de multidisciplinaire centra voor de opvang van slachtoffers van seksueel geweld – 2825 (2015-2016)	7
VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over aanvraagprocedures voor een inkomensvervangende tegemoetkoming – 56 (2016-2017)	8
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het opvangplan in de inkomensgerelateerde kinderopvang – 2813 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de studie 'Bestellen is betalen' door de Arteveldehogeschool – 2827 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Lies Jans aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het principe 'Bestellen is betalen' in de kinderopvang – 36 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de regel 'Bestellen is betalen' in de kinderopvang – 61 (2016-2017)	13
VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de armoedetoets op de nieuwe kinderbijslag – 62 (2016-2017)	24
VRAAG OM UITLEG van Lies Jans aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over IKT-mix (inkomenstarief) in de kinderopvang – 66 (2016-2017)	27
VRAAG OM UITLEG van Ortwin Depoortere aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over enkelbanden voor minderjarigen – 78 (2016-2017)	31
VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de open brief van de centra algemeen welzijnswerk (CAW's) – 95 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Joris Vandenbroucke aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de vluchtelingen-teams in de centra algemeen welzijnswerk (CAW's) – 130 (2016-2017)	35

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het Nederlandse voorstel om sommige vrouwen te verplichten tot anticonceptie – 97 (2016-2017)	43
VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over loverboys en trajectbegeleiding voor slachtoffers – 123 (2016-2017)	46

**VRAAG OM UITLEG van Vera Jans aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de begeleiding van zwangere vrouwen met een verslavingsproblematiek en het preventiebeleid ter zake
– 99 (2016-2017)**

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Minister, afgelopen weekend laaide het debat over de verplichte anticonceptie op. We kennen de aanleiding, namelijk een voorstel van de Rotterdamse wethouder van Onderwijs, Jeugd en Zorg om anticonceptie te verplichten voor moeders die niet in staat zijn om hun kinderen veilig en gezond op te voeden. Onder deze categorie vallen onder meer – zeker niet uitsluitend – aanstaande moeders met een zware verslavingsproblematiek.

We weten dat tabak, drank, drugs en ook medicatie ernstige gezondheidsrisico's inhouden voor ongeboren kinderen. Zo is er kans op een lager geboortegewicht, een verhoogd risico op wiegendood, groeiachterstand, geestelijke achterstand, een verhoogd risico op gezondheidsproblemen zoals diabetes, luchtwegenaandoeningen enzovoort.

Het probleem is natuurlijk dat, bij regelmatig intensief gebruik van alcohol en/of drugs, de foetus verslaafd kan raken. Na de geboorte is er dan sprake van het neonataal abstinentie syndroom (NAS) of foetaal alcohol syndroom (FAS). De ontwenningverschijnselen kunnen verergeren wanneer tijdens de zwangerschap verschillende drugs, alcohol en medicatie werden gecombineerd.

Minister, in antwoorden op mijn eerdere parlementaire vragen hierover gaf u aan dat er op dit moment geen officiële cijfers bestaan over de omvang van de problematiek van de zogenaamde drugsbaby's. Dat betekent echter niet dat er geen specifieke acties en hulpverleningstrajecten bestaan voor aanstaande moeders met een zware verslaving. In de eerste plaats zijn die er binnen de centra algemeen welzijnswerk (CAW's), maar ook in projecten van het Federaal Fonds voor de bestrijding van Verslavingen, dat sinds de laatste staatshervorming een Vlaamse bevoegdheid is. Ook zijn zwangere vrouwen een aparte doelgroep binnen het actieplan tabak, alcohol en drugs.

In vorige vragen gaf u aan dat u in de toekomst werk zult maken van een betere samenwerking tussen de verschillende voorzieningen, organisaties en zorgverstrekkers die in contact komen met zwangere vrouwen met een ernstige verslavingsproblematiek. De gezondheidsconferentie op het einde van dit jaar biedt mogelijk een goed moment om een stand van zaken op te maken en te bekijken wat we waar kunnen verbeteren.

Voor vrouwen die kampen met een zware verslaving, is stoppen met gebruiken alleszins niet evident. De juiste detectie en begeleiding zijn daarbij uiteraard belangrijk. Extra problematisch is natuurlijk dat net deze doelgroep van vrouwen minder of vaak geen gebruik maakt van prenatale zorg. Daardoor kunnen we ze natuurlijk moeilijk bereiken via de gangbare preventiekanalen. Ze vinden niet snel begeleiding voor hun problematiek, met alle gevolgen van dien voor zichzelf en hun kindje. We zullen dus nog intensiever moeten samenwerken om die vrouwen tijdig te bereiken.

Minister, lijkt het u zinvol om de registratie te verfijnen om zo een beter zicht te krijgen op de omvang van de problematiek? Hoe kunnen we de samenwerking tussen de betrokken zorgpartners vormgeven om deze moeilijk bereikbare doelgroep beter en sneller te detecteren en te bereiken? Welke accenten zult u in de

gezondheidsconferentie leggen voor de doelgroep van zwangere vrouwen met een afhankelijkheidsproblematiek?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega, waar multidisciplinair wordt samengewerkt rond gezinnen, is registratie en gegevensdeling de ruggengraat voor het bieden van kwaliteitsvolle zorgverlening. Ook bij de zorg rond aanstaande ouders zijn verschillende welzijns- en gezondheidsactoren betrokken, of het nu gaat om gezinnen in zorgwekkende situaties of niet.

Na afstemming met en op vraag van verschillende stakeholders heeft Kind en Gezin zich geëngageerd om in het kader van Vitalink pre-, peri- en postnatale gegevensuitwisseling tussen zorgactoren te realiseren voor alle ouders en aanstaande ouders in Vlaanderen en Brussel. Dat past binnen de digitalisering van het zwangerschapsboekje. De technische en inhoudelijke voorbereidingen om die digitale gegevensuitwisseling te realiseren, zijn aan de gang. Er wordt momenteel een noodzakelijke gegevensset afgewerkt waarrond de gegevensuitwisseling wordt georganiseerd. Dat gebeurt in nauw overleg met verschillende betrokken beroepsverenigingen, waaronder de Vlaamse Vereniging voor Obstetrie en Gynaecologie, de Vlaamse Vereniging voor Kindergeneeskunde, Domus Medica, de Vereniging van diensten voor gezinszorg en de Vlaamse Beroepsorganisatie van Vroedvrouwen.

We bekijken of en op welke voorwaarden er hier ook gegevens inzake middelengebruik in de gegevensset kunnen worden opgenomen. Dat kan ertoe bijdragen dat we een beter zicht krijgen op middelengebruik rond de geboorte en de gevolgen hiervan. Maar zoals aangegeven, moeten we hier omzichtig mee omgaan en onderzoeken we dit verder in het kader van het project gegevensdeling in de pre-, peri- en postnatale periode.

Door de multidisciplinaire digitale gegevensdeling kunnen we samen met alle zorgactoren zicht krijgen op de mate waarin zwangere vrouwen vroegtijdig en regelmatig worden opgevolgd. Dit kan door bepaalde actoren aanklampende contactname toelaten bij gebrek aan regelmatige controles of uitval van opvolging.

Samenwerking tussen de betrokken zorgpartners wordt verder bij voorkeur vormgegeven binnen een universeel zorgpad voor alle gezinnen, met aansluitend en geïntegreerd een supplementair aanbod voor gezinnen met specifieke noden en binnen een gepast aanbod, bijvoorbeeld als gevolg van middelengebruik.

Lokale netwerkvorming op het terrein van prenatale dienstverlening is hierbij essentieel, waarbij moet worden ingespeeld op de noodzaak aan het versterken van prenatale begeleiding voor kwetsbare zwangere vrouwen. Het aanbod naar ouders, aanstaande ouders en jonge kinderen wordt coherent uitgebouwd en ontsloten via de Huizen van het Kind.

Wij plannen initiatieven rond het versterken van vroegdetectie en vroeginterventie van psychische problemen bij kinderen, jongeren en jongvolwassenen. We zullen hierbij ook inzetten op deze moeilijk bereikbare doelgroep, vanuit het perspectief van het jonge kind, zowel pre-, peri- als postnataal.

Zoals gesteld, is het uitbouwen van een sluitend lokaal netwerk met alle betrokken partners, gaande van Kind en Gezin, OCMW, CAW, huisarts, gynaecoloog enzovoort tot en met de gespecialiseerde gezondheidszorg een noodzakelijke randvoorwaarde die we vanuit deze initiatieven verder zullen versterken. Deze werking zal dan ook worden ingeschreven in de beleidskaders van de netwerken kinderen, jongeren en volwassenen.

De expertise inzake druggebruikende ouders en hun kinderen moet zo breed mogelijk worden ingezet. We denken hierbij bijvoorbeeld aan de expertise die wordt opgebouwd binnen OP+, een residentieel ontwenningprogramma voor druggebruikende ouders en hun kinderen, binnen het Antwerps Drug Interventie Centrum (ADIC). Ook is er de Tipi van De Kiem: een apart woonhuis voor zwangere vrouwen en verslaafde moeders met hun kinderen of alleenstaande, verslaafde vaders met jonge kinderen. Daarnaast financieren we projecten binnen de medisch-sociaal opvangcentra (MSOC's) van Gent, Oostende en Vlaams-Brabant, die erop gericht zijn om het aspect ouderschap binnen de drughulpverlening te versterken, en die zich richten op zwangere vrouwen en ouders van jonge kinderen. Bedoeling is niet alleen om druggebruikers meer integraal te benaderen, maar ook om preventief te werken naar de kinderen toe.

Al deze werkingen zijn al verschillende jaren actief, met positieve evaluaties. We zullen het bestaande aanbod verder inbouwen in de netwerken en ervoor zorgen dat hun expertise uitgewisseld en zo maximaal mogelijk verspreid wordt. De initiatieven vanuit de VAD worden binnen dit kader verder gevalideerd.

We kijken ten slotte uit naar de resultaten van het Federaal Wetenschapsbeleid (BELSPO)-onderzoeksproject 'GENder-Sensitive Treatment and prevention services for Alcohol and drug useRs (GEN-STAR)' waaraan vanuit de VAD wordt meegewerkt. BELSPO is een organisatie die instaat voor het federale wetenschapsbeleid. Het voert dit onderzoek uit op vraag van de FOD Volksgezondheid.

We zijn bereid om zodra het onderzoek, dat in voorjaar 2016 startte, afgerond zal zijn, wellicht eind 2017, te bekijken of gendersensitieve benaderingen ten aanzien van vrouwen in preventie- en behandelingsinitiatieven voor alcohol- en drugsgebruikers noodzakelijk zijn. We zullen hierbij bijzondere aandacht hebben voor de adviezen met betrekking tot deze doelgroep.

De voorbereidingen van de Gezondheidsconferentie Preventie zijn volop bezig. De gezondheidsconferentie zal richting geven aan het beleid de komende jaren, en zal als basis dienen voor concrete actieplannen op het terrein. Onder meer tabak, alcohol, drugs en psychoactieve medicatie zijn thema's die in beschouwing worden genomen. Hiertoe wordt nauw samengewerkt met de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen. Met betrekking tot deze thema's worden momenteel acties geformuleerd voor verschillende doelgroepen waaronder zwangere vrouwen en hun omgeving.

De voorstellen, die uiteraard nog moeten worden besproken op de conferentie, gaan vooral in de richting van het blijven inzetten op een eenduidige boodschap van niet-gebruik tijdens de zwangerschap. Daarnaast wordt ook gedacht aan de ontwikkeling van een screeningsinstrument, specifiek voor de detectie van alcoholproblemen bij zwangere vrouwen, met het oog op een betere vroegdetectie en -interventie.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Minister, dank u voor uw antwoord, dat heel wat informatie bevat. Er is vooral de grote bereidwilligheid om in te zetten op meer en beter registreren, om een beter inzicht te krijgen op deze doelgroep en hoe we hem het best kunnen bereiken.

Minister, ik zal het antwoord nog eens in alle rust nalezen, want ik heb niet alles kunnen noteren. Ik heb vooral onthouden dat Kind en Gezin hiermee in het kader van Vitalink aan de slag gaat en dat het zwangerschapsboekje, dat een beetje de basisinformatie vormt van zwangere vrouwen, gedigitaliseerd zal worden. Dit biedt kansen om meer te registreren en om hierop in te zetten. Mij lijkt dat zeer zinvol, wanneer ik merk dat zo'n ethisch debat plots de kop kan opsteken, of dat

het maatschappelijke debat op een bepaalde manier gevoerd wordt. Ik ben ervan overtuigd dat je dat debat beter kunt voeren als je meer weet.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de multidisciplinaire centra voor de opvang van slachtoffers van seksueel geweld – 2825 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): In het najaar van 2015 kondigde federaal staatssecretaris voor Gelijke Kansen Elke Sleurs een haalbaarheidsstudie aan voor de komst van multidisciplinaire centra voor de opvang van slachtoffers van verkrachting. Recent konden we vernemen dat er vanaf volgend jaar drie pilootprojecten in ons land zullen starten, waarvan een in Vlaanderen, vermoedelijk in Gent.

Het principe van de centra is dat slachtoffers er zowel medische als psychische begeleiding krijgen, en ook hulp indien zij een aangifte willen doen of gerechtelijke stappen willen ondernemen. Ook in opvolging wordt voorzien. Zo worden de slachtoffers een maand na de feiten getest op posttraumatisch stresssyndroom.

Tijdens de commissievergadering van 27 oktober 2015 bespraken we de bevoegdheidsverdeling tussen het federale en het Vlaamse niveau aangaande deze centra. Minister, u gaf toen hierover verduidelijking. Het kader voor de projecten wordt uiteengezet in het 'Nationaal actieplan ter bestrijding van alle vormen van gendergerelateerd geweld 2015-2019'.

Nu de haalbaarheidsstudie is afgerond, zou duidelijk moeten zijn of er een samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid en de Vlaamse Gemeenschap nodig is voor de opstart van het pilootproject, alsook welke middelen en capaciteit er vanuit het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin moeten worden geïnvesteerd.

Minister, tijdens de commissievergadering van 27 oktober 2015 benadrukte u ook dat u het essentieel vond om de implementatie van seksuele referentiecentra in Vlaanderen breder te kaderen, in het licht van het optimaliseren van de slachtofferzorg in Vlaanderen. Onderzoeken hoe in het beleid inzake de aanpak van geweld, misbruik en kindermishandeling een toegevoegde waarde kan worden gecreëerd bij het afstemmen op elkaar van slachtofferonthaal, slachtofferbejegening en slachtofferhulp, noemde u een belangrijk aandachtspunt. Dit maakt mee deel uit van de evaluatie van het samenwerkingsakkoord Slachtofferzorg.

Minister, is er voor de opstart van het pilootproject van het multidisciplinaire centrum voor de opvang van slachtoffers van seksueel geweld in Vlaanderen een samenwerkingsakkoord nodig tussen de federale overheid en de Vlaamse Gemeenschap? Welke middelen en capaciteit zullen vanuit Vlaanderen geïnvesteerd worden in dit project? Welke plaats kunnen dergelijke multidisciplinaire centra krijgen in het bredere geheel van slachtofferzorg in Vlaanderen? In hoeverre werd al verder onderzoek gedaan naar de afstemming tussen slachtofferonthaal, slachtofferbejegening en slachtofferhulp?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Er wordt momenteel een globale haalbaarheidsstudie uitgevoerd door het International Centre for Reproductive Health (ICRH) van de

Universiteit Gent voor de opstart van referentiecentra seksueel geweld in België. Op 6 oktober 2016 vond in het kader van deze studie nog een focusgroep plaats waarop onze administratie aanwezig was. Deze focusgroep werd georganiseerd door het ICRH en het federale kabinet van de staatssecretaris voor Gelijke Kansen, teneinde enkele aspecten van het toekomstige Belgische model voor referentiecentra seksueel geweld te verfijnen. Op basis van deze haalbaarheidsstudie wil het kabinet-Sleurs drie pilootprojecten in België opstarten, die ook verder het operationele kader moeten uitklaren. Het federale kabinet van de staatssecretaris voor Gelijke Kansen zal de gemeenschappen in het najaar 2016 uitnodigen voor overleg. Uiteraard zullen wij daaraan participeren. Wij zullen op basis van de operationele keuzes, ook wat betreft de betrokkenheid van de partners van ons beleidsdomein, verder onze positie bepalen.

De gemeenschappen zullen ook worden vertegenwoordigd in het op te richten begeleidingscomité dat de pilootprojecten zal opvolgen. Het is duidelijk dat de referentiecentra seksueel geweld moeten aansluiten bij het beleid van Vlaanderen in het kader van een geïntegreerde slachtofferzorg en de ketenaanpak.

Met de overdracht van de bevoegdheid inzake slachtofferonthaal, zien we hier bijkomende mogelijkheden, die evenwel gespreksstof zullen zijn bij het traject naar een decretale basis voor de justitiehuizen. Gelet op de fase waarin we nu zitten, kunnen we vandaag nog geen antwoord geven op uw vraag of er dus een samenwerkingsakkoord nodig zal zijn. Dit zal immers afhangen van de bevindingen na de pilootfases en de wijze waarop de referentiecentra seksueel geweld vervolgens zullen worden geïmplementeerd.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, dit was een kort antwoord omdat mijn vraag om uitleg wat vroeg is gesteld nadat de berichten door staatssecretaris Sleurs waren gelanceerd dat er vanaf volgend jaar drie pilootprojecten zullen starten. Ik begrijp uit uw antwoord dat het overleg daarover heel binnenkort, dit najaar, zal plaatsvinden en dat u nu naar voren blijft schuiven – wat we alleen maar kunnen onderschrijven – dat het moet passen in een geïntegreerde aanpak van slachtofferzorg. Als het overleg zal hebben plaatsgevonden en er meer duidelijkheid is, zal dit thema ongetwijfeld terug op de agenda van deze commissie belanden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over aanvraagprocedures voor een inkomensvervangende tegemoetkoming – 56 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Katrien Schryvers

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Voorzitter, minister, collega's, sinds 1 juli is er een nieuwe aanvraagprocedure voor personen met een handicap bij de FOD Sociale Zekerheid van toepassing: My Handicap. Deze nieuwe online applicatie laat de burger toe een vragenlijst in te vullen om een parkeerkaart of tegemoetkoming zoals integratietegemoetkoming (IT), inkomensvervangende tegemoetkoming (IVT) of tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden (THAB) aan te vragen.

De online toepassing vervangt de oude papiermolen en is eenvoudiger en, los van de vraag naar toegankelijkheid, zou de behandelingstermijn van een dossier inkorten. Dat kan alleen maar een positieve evolutie worden genoemd. Het

elektronisch karakter van de procedure laat toe dat ook medewerkers van gemeenten, OCMW's, diensten maatschappelijk werk (DMW) van de ziekenfondsen van de nieuwe applicatie gebruik kunnen maken, en met hun eigen e-ID de aanvraag kunnen doen voor de burger. Tot daar een goede evolutie.

Er zijn OCMW's – ik heb er een genoemd in mijn schriftelijke voorbereiding, maar er zijn er ondertussen meerdere, het is dus geen rariteit – die enkel een leefloon toekennen als de aanvrager kan bewijzen geen recht te hebben op een IVT, IT of THAB, maar de bewijslast daarvoor wel bij de burger leggen, zonder mee in het traject te stappen. Dergelijke beslissingen duwen de workload van het ene bureau af zodat die op andere bureaus toeneemt, bijvoorbeeld bij de DMW waar, aangezien we allemaal bij een ziekenfonds zijn verzekerd, iedereen over de vloer kan komen.

De FOD Sociale Zekerheid gaat ervan uit dat de aanvragers – een vrij lineaire inschatting – als volgt verdeeld zullen zijn: 40 procent van de aanvragen gebeurt door gemeenten en OCMW's, 30 procent van de aanvragen door de DMW's van de ziekenfondsen, 20 procent door de FOD en 10 procent online door burgers zelf. Die 10 procent is niet erg veel. Het is een voorzichtige inschatting, maar dat kan ook worden verklaard door de doelgroep.

Door de beslissingen waarnaar ik verwees, lijkt het erop dat die verdeling niet kan worden gehandhaafd. Als een van de pijlers systematisch mensen doorverwijst, betekent dit dat verhoudingen niet kunnen worden gehandhaafd. Dit zorgt dan weer voor een verhoogde workload op andere plaatsen.

Daarnaast zijn er ook problemen met de nieuwe aanvraagprocedure voor IT, IVT en THAB. Waar de burger voorheen naar zijn behandelende arts moest stappen om het medische luik van de aanvraag in te vullen, wordt de arts sinds 1 juli gevraagd om de documenten digitaal in te vullen. Volgens de informatie die we krijgen, zouden verschillende huisartsenkringen hebben beslist om geen elektronische medische vragenlijsten in te vullen aangezien hier geen vergoeding tegenover staat terwijl bij een bezoek door de aanvrager een consultatie werd gerekend.

Dit zal ongetwijfeld repercussies hebben op de doorlooptijd van deze aanvraagdossiers, inclusief de THAB-aanvragen die vanaf 1 januari 2017 binnen de Vlaamse sociale bescherming (VSB) opgenomen worden. Aangezien de Vlaamse overheid beslist heeft om het luik medische erkenning in het kader van de THAB-aanvragen ook in de toekomst door de FOD Sociale Zekerheid te laten uitvoeren, zal deze tendens ook gevolgen hebben voor de Vlaamse THAB-aanvragen binnen het systeem van VSB. Waar de nieuwe applicatie en procedure erop gericht waren om efficiëntiewinsten te boeken, dreigen we nu een tegenovergesteld effect te zien, omdat een van de partners in grotere mate de workload van zich af lijkt te duwen. De hamvraag daar is: wat is het effect voor THAB-aanvragers, gewoon door de aard van de zaak? Het zijn niet de sterksten in onze samenleving, noch administratief, noch financieel.

Minister, kunt u de trend die ik heb geschetst, bevestigen? Staat de beslissing van de OCMW's – het zijn ze zeker niet allemaal – om af te haken, niet haaks op de initiatieven geïntegreerd breed onthaal (GBO) die net gericht zijn op het toekennen van rechten en het fluïder maken van die procedure? Hoe moet het nu verder als een van de kernactoren, of dat nu een centrum algemeen welzijnswerk (CAW), OCMW of DMW is, in grote mate de gebruiker aan zijn lot overlaat of systematisch doorverwijst? Hoe garandeert u de toegankelijkheid van de verschillende tegemoetkomingen concreet in deze context? Acht u bijsturing nodig? Welke acties zult u ondernemen om de medische erkenning, en dan zeker THAB, die vanaf 1 januari 2017 tot de Vlaamse sociale bescherming behoort, in de toekomst vlotter te laten verlopen? Is het een idee – ik werp het op tafel – om in

plaats van een lineaire verdeling zoals die vandaag wordt aangehouden op basis van ik weet niet welke inschatting, te werken met een permanente vergoeding in functie van een verschuivende workload? Op die manier kan vlotter worden ingespeeld op wat op het terrein gebeurt, maar vooral -- en dat is de essentie -- kan ervoor worden gezorgd dat die aanvragers op een gedegen en efficiënte manier geholpen worden.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: De Vlaamse overheid is uiteraard enkel bevoegd voor de THAB. Wat de inkomensvervangende en integratietegemoetkoming betreft, wordt de vraag het best in eerste instantie gericht aan mijn federale collega, staatsecretaris Sleurs, die bevoegd is voor deze materies.

Wat de THAB betreft, bevinden we ons momenteel in de transitiefase, dit wil zeggen dat de federale overheid nog verder de continuïteit garandeert. Tot 31 december 2016 worden de dossiers nog volgens de procedures en in de applicatie van de federale overheid behandeld. Pas vanaf 1 januari 2017 worden de Vlaamse dossiers behandeld door de zorgkassen. Dan volgt er wel nog een periode van enkele maanden, waarin aanvragen THAB waarover niet voor 1 januari 2017 kon worden beslist, verder zullen worden afgehandeld in de federale applicatie My Handicap. De duur hiervan is afhankelijk van de timing waarop de backoffice van de federale applicatie My Handicap in productie gaat.

Op dit ogenblik heb ik er geen zicht op in welke mate de OCMW's gebruikers meer of minder zouden ondersteunen door het gebruik van My Handicap. Ik heb de vraag gesteld aan de FOD Sociale Zekerheid, aangezien alle vragen nog via hun applicatie verlopen. Maar op deze korte tijdsspanne was het niet mogelijk om daarover cijfers te krijgen.

De nieuwe toepassing is echter pas sinds 1 juli 2016 in productie. Het lijkt mij dan ook voorbarig om nu al over mogelijke trends te spreken of om conclusies te trekken, zeker omdat bij de start is vastgesteld dat de applicatie nog problemen van stabiliteit vertoonde en er ook nog enkele technische problemen opdoken. Ondertussen werkt het management van de FOD Sociale Zekerheid in overleg met de betrokken actoren aan oplossingen voor de gesignaleerde mankementen.

Er zijn recent wel signalen dat sommige OCMW's gebruikers met vragen voor ondersteuning systematisch zouden doorsturen naar DMW's. Vraag is of hier een rechtstreekse link is met de introductie van My Handicap of dat de beslissing van deze OCMW's andere motieven heeft. Tevens moet worden nagegaan of het een regionaal fenomeen is, of een tendens in heel Vlaanderen.

Daarom zal ik de komende weken in overleg gaan met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) om te bekijken of deze tendens zich algemeen voordoet en wat er op het terrein nodig is om te verzekeren dat de dienst- en hulpverlening gegarandeerd blijft. De filosofie van de projecten breed onthaal is dat er afspraken worden gemaakt om te vermijden dat personen met een ondersteuningsvraag onnodig worden doorgestuurd en dat er een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de kernactoren is om de rechten te realiseren. Breed onthaal wil stimuleren dat er afspraken worden gemaakt tussen de betrokken welzijnsvoorzieningen, en daarbij is zeker ook ruimte voor specialisering. Bepaalde regio's kunnen ervoor opteren om de ondersteuning bij aanvragen voor tegemoetkomingen toe te vertrouwen aan een partner die zich hierop toelegt, maar dan wel na overleg en in consensus. Breed onthaal gaat overigens veel ruimer dan het ondersteunen van aanvragen voor een tegemoetkoming. De mogelijkheid dat DMW's instaan voor de ondersteuning bij het indienen van een aanvraag THAB bestaat al langer. Het gaat dus niet om een uitbreiding van hun takenpakket. We gaan wel de inzet van de DMW's bij het aanvragen van THAB

monitoren om een correct beeld te hebben van het volume dat via dit kanaal ingestuurd wordt.

U wijst ook op mogelijke vertraging bij de behandeling van dossiers vanwege de nieuwe werkwijze bij de FOD voor het opvragen van medische gegevens. Voor THAB maakt Vlaanderen tijdelijk verder gebruik van de medisch sociale schaal. Vanuit overwegingen van continuïteit is dat ook noodzakelijk. De expertise voor het afnemen van evaluaties op basis van de medisch sociale schaal is enkel aanwezig in de FOD Sociale Zekerheid. Daarom zullen in afwachting van de introductie van de BelRAI-screener als evaluatie-instrument de indicatiestellingen en de medische attesten verder worden afgeleverd door de FOD Sociale Zekerheid.

Met de introductie van My Handicap is de procedure voor het opvragen van medische informatie bij de behandelende arts enigszins gewijzigd, waarbij meer ingezet wordt op digitale, beveiligde uitwisseling van gegevens. Deze procedure zal na verloop van een inlooperperiode moeten worden geëvalueerd.

Ik kan ondertussen al meegeven dat de FOD Sociale Zekerheid in overleg is gegaan met Domus Medica en huisartsenorganisaties om tegemoet te komen aan de bekommernissen van de huisartsen. Als gevolg van dat overleg werd de procedure als volgt bijgestuurd. Er wordt aan de burger gevraagd om voorafgaand aan zijn aanvraag contact op te nemen met zijn behandelend arts. De arts kan dan beslissen of hij voldoende medische informatie heeft over zijn patiënt en kan die, indien dat niet het geval is, nog uitnodigen om op consultatie te gaan. Nadat de burger zijn aanvraag heeft ingediend, kan hij het best ook zijn arts contacteren, zodat de arts vooraf weet dat de FOD Sociale Zekerheid hem of haar zal contacteren.

Bij de volgende release van My Handicap wordt een informatieveld toegevoegd: "Opgelet: de arts die u opgeeft dient over recente medische informatie over u te beschikken. We vragen deze info rechtstreeks bij uw arts op. Mocht uw arts niet over recente info beschikken, dan raden we u aan zo snel mogelijk bij uw arts langs te gaan." Een periodiek overleg tussen de FOD Sociale Zekerheid en de huisartsenorganisaties werd geïnstalleerd, zodat de evolutie kan worden opgevolgd en bijgestuurd. Mocht nu blijken dat die werkwijze toch blijvende problemen genereert, met een negatieve impact op de gebruiker, dan zullen we daarover uiteraard in overleg gaan met collega Sleurs.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp-a): Minister, ik heb een paar bedenkingen en bijkomende vragen. Ik denk dat iedereen op zich begrip heeft voor de transitiefase, maar dat kan toch bezwaarlijk een excuus zijn om niet vandaag al een aantal dingen op te nemen. THAB is een behoorlijk groot pakket, een groot budget ook. Het gaat over heel veel mensen. Het is onze plicht tegenover hen om ervoor te zorgen dat de zaak in die transitie zo efficiënt mogelijk verloopt. U blijft enigszins vaag. U zegt enkele maanden te zullen doorgaan met het huidige systeem, zonder daarbij meteen een datum te noemen, want dat is dan afhankelijk van het opstarten van een tool. Het lijkt me toch nodig dat alle stakeholders, inclusief dit parlement, een degelijk transitieschema zouden kunnen krijgen, en enige mate van voortgangsrapportage, al is dat dan met relatieve data. Ik begrijp ook dat u niet kunt zeggen wat u op 23 februari exact gaat doen, maar u zou toch ongeveer wel moeten weten welke de stappen zijn. Is het mogelijk om vandaag zo'n document te krijgen of moeten we bijkomend vragen stellen ter zake?

Wat de OCMW's betreft, zegt u dat het wat vroeg is om een trend te zien, maar dat u dat zult bekijken met de VVSG. Misschien heeft onze vraag u wel mee alert gemaakt ter zake. Daar ben ik blij om. Ik wil u oproepen om dit heel goed te monitoren, omdat we er sowieso van uit moeten gaan dat dat lokaal sociaal beleid,

of het nu gaat over de sociale huizen of de OCMW's, een onmisbare schakel is in het welzijnsbeleid dat we willen voeren. Dat dat financieel onder druk staat, is ook geweten. Dat mag er echter volgens mij toch niet toe leiden dat we workload, waarmee ik mensen bedoel, van ons wegduwen. De aanleiding wordt gevormd door mogelijke problemen qua tegemoetkomingen en THAB, maar ik denk dat er hier toch wel sprake is van een bredere kwestie. Als je als lokaal bestuur voor het ene een tegemoetkoming geeft, dan is de kans groot dat je ook andere beslissingen hebt genomen, beslissingen om naar elders door te sturen. Niemand wordt graag doorgestuurd. Dat lijkt me inderdaad niet te passen in de initiatieven van het geïntegreerd breed onthaal. Ik raad u dan aan om het daar alstublieft over te hebben met de VVSG, maar ook om dat in de toekomst te monitoren.

Dan blijf ik nog met een voorstel zitten. Waarom zouden we eigenlijk vasthouden aan die relatief lineaire vergoedingen zoals die zijn vastgelegd op basis van een inschatting? Zouden we er niet veeleer voor kiezen om gewoon naar een permanente vergoeding te gaan, in functie van waar reëel wordt ingediend? Dat lijkt me al een deeloplossing te kunnen zijn.

Dan heb ik nog een heel punctueel vraagje. U had het over een disclaimer. Dat ging dan over de rol van de huisartsen. Ik denk niet dat dat een antwoord op het probleem is. Een disclaimer toevoegen zou mensen al iets alerter kunnen maken, zodat ze de stap naar een huisarts zetten. U had het echter over een volgende release. Wanneer is die dan gepland?

De voorzitter: Mevrouw van der Vloet heeft het woord.

Tine van der Vloet (N-VA): Even een korte reactie op collega Van Malderen. Ik vind het eigenlijk jammer dat zo'n positief iets hier toch vrij negatief wordt aangehaald. Ik hoor vooral een negatieve klank. Dit is nog maar net van toepassing en er zijn inderdaad waarschijnlijk wel schoonheidsfoutjes, maar het is toch wel een hele vereenvoudiging. We horen toch ook wel heel wat positieve klanken bij huisartsen. Mensen hoeven niet constant hun informatie door te geven. Er werd gezegd dat dit erop gericht is om efficiëntiewinsten te boeken, en dat het het tegenovergestelde zou zijn. Ik weet niet of er al cijfers zijn om dat nu al te concluderen. Ik zou dat dus toch even een eerlijke kans willen geven. Het is goed dat dit systeem van THAB wordt gebruikt en vereenvoudigd. Twee systemen naast elkaar gebruiken, is immers een beetje te gek.

Ik ben natuurlijk eens gaan horen bij het OCMW van Antwerpen, dat u aanhaalde. Ik kan u geruststellen: het geeft geen richtlijnen aan de OCMW-medewerkers dat ze hun klanten niet moeten ondersteunen bij hun formele aanvraag van hun invaliditeitsvergoeding.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Uiteraard is er in het kader van de stuurgroep die we hebben met betrekking tot de Vlaamse sociale bescherming, elke keer een rapportage over de voortgang van de werkzaamheden met betrekking tot de overname van de taken via de zorgkassen voor de tegemoetkoming voor bejaarden.

We zijn dus perfect in staat om te zeggen wat de stand van zaken is. Ik heb daar vorige week nog een mondelinge toelichting over gekregen. Ik probeer dit te volgen.

Het is wat ingewikkeld omdat er met verschillende soorten software wordt gewerkt, maar dat heeft niets met ons te maken maar met de ontwikkelingen op het federale niveau. Ook de releases en de relatie tussen My Handicap en de huisarts, zijn niet onze bevoegdheid. We zijn er natuurlijk bezorgd over omdat we graag een naadloze overgang willen maken. We zullen daar de nodige

initiatieven toe nemen vanuit onze Vlaamse bevoegdheden. Mijn administratie zegt me dat het overleg met de federale overheid zeer open en constructief verloopt.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Ik blijf op mijn honger zitten wat betreft het alternatief, maar daar zullen we nog op terugkomen. Ik deel de mening van de minister dat we hier gerust op een constructieve manier naar kunnen kijken. Dat neemt niet weg dat we bezorgd moeten zijn over de details. Mevrouw Van der Vloet, u noemt dat schoonheidsfoutjes, maar achter elk van die schoonheidsfoutjes zitten mensen die de tegemoetkoming broodnodig hebben en die terecht boos, teleurgesteld en gefrustreerd zijn als het niet in orde komt en als ze van het kastje naar de muur worden gestuurd. Hoe meer we dat kunnen vermijden, hoe beter. Het mag niet de bedoeling zijn om te experimenteren met mensen. Het is integendeel onze plicht om kritisch te kijken hoe we de zaak kunnen aanpakken en problemen kunnen oplossen. De sfeer en de concrete vragen in deze vraag om uitleg zitten in die geest. Ik blijf dit opvolgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het opvangplan in de inkomensgerelateerde kinderopvang – 2813 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de studie 'Bestellen is betalen' door de Arteveldehogeschool – 2827 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Lies Jans aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het principe 'Bestellen is betalen' in de kinderopvang – 36 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de regel 'Bestellen is betalen' in de kinderopvang – 61 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, voor alle kinderopvanginitiatieven met de subsidie voor inkomenstarief is het systeem 'Bestellen is betalen' verplicht van toepassing sinds 2014. Dat wil zeggen dat ouders betalen voor de dagen die ze in de opvang gereserveerd hebben, ongeacht of het kind daadwerkelijk naar de opvang komt. Dit systeem beoogt enerzijds de financiële leefbaarheid van de opvangsector en anderzijds het zo goed mogelijk voldoen aan de opvangvraag van alle ouders.

Tijdens de commissievergadering van 31 mei 2016 werden onder andere door mezelf hierover vragen gesteld naar aanleiding van een enquête van de Vrouwenraad. Daaruit bleek dat dit systeem door veel ouders als heel rigide wordt ervaren. Vooral voor alleenstaande moeders, die wanneer een kind ziek is vaak zowel de kinderopvang als de oppasser voor die dag moet betalen, is het een moeilijk principe. Het aantal respijtdagen, vastgesteld op 18, wordt door velen te weinig bevonden.

Minister, u wilde toen de maatregel minstens een jaar laten lopen en dan grondig evalueren. U vermeldde ook het onderzoek dat door de Arteveldehogeschool werd gevoerd over hoe organisatoren met het systeem omgaan en hoe ouders dit beleven. Ondertussen zijn er resultaten bekend. Daaruit blijkt onder meer dat ouders goed begrijpen waarom het 'Bestellen is betalen'-principe werd ingevoerd. Ze gaan ook bewust om met het aantal respijtdagen en volgen het opvangplan dat ze samen met het opvanginitiatief opmaakten, strikt op.

Bij een voltijds opvangplan moeten ouders minimum 18 respijtdagen kunnen inzetten voor afwezigheid op gereserveerde dagen. Meer dan de helft van de organisatoren geeft meer respijtdagen. Als de respijtdagen opgebruikt zijn, vraagt men meestal maximum het gebruikelijke inkomenstarief. Er staat echter geen beperking op wat het opvanginitiatief dan mag aanrekenen.

Een op vijf ouders zegt het aantal respijtdagen te weinig te vinden. Vooral voor kwetsbare gezinnen blijkt het moeilijk. Ook wordt de vraag gesteld naar een opsplitsing tussen respijtdagen en langere op voorhand gekende periodes van afwezigheid, zoals gezinsvakanties.

Ook blijkt uit het onderzoek van de Arteveldehogeschool dat ruim 40 procent van de organisatoren van kinderopvang niet kan voldoen aan het objectief dat minimum 20 procent van de kinderen die ze opvangen moet behoren tot voorrangsgroepen.

Minister, welke conclusies trekt u uit de resultaten van het onderzoek van de Arteveldehogeschool? Welke maatregelen koppelt u daaraan? Hoe kan het systeem 'Bestellen is betalen' nog beter worden afgestemd op de noden van kwetsbare gezinnen, opdat de sociale functie van kinderopvang verzekerd kan blijven? Hoe kan ervoor gezorgd worden dat alle gesubsidieerde opvanginitiatieven, trap 2, voldoen aan een minimumbezetting van 20 procent kinderen uit de voorrangsgroepen?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, bij de toelichting in deze commissie door Kind en Gezin op 22 juni 2016 van de stand van zaken sinds het decreet Kinderopvang twee jaar eerder in werking trad, werd aangekondigd dat in het najaar de regeling 'Bestellen is betalen' zou worden geëvalueerd, rekening houdend met de resultaten van het onderzoek van de Arteveldehogeschool.

In het bijzonder de toepassing van het systeem bij ziekte van het kind en gezinsvakantie zou nader bekeken worden. De studie werd toegelicht op woensdag 21 september.

De meeste ouders zijn tevreden over het aantal respijtdagen maar een op vijf vindt het aantal dagen toch te weinig. Heel wat voorzieningen laten de gezinsvakantie bovendien meetellen als respijtdagen wanneer die buiten de sluitingsdagen van de voorziening valt. De studie toont ook aan dat het systeem ertoe leidt dat zieke kinderen meer dan vroeger naar de opvang worden gebracht. Het systeem zorgt bij de voorzieningen voor een hoge werkdruk als gevolg van het opstellen van het opvangplan. Blijkbaar stelt Kind en Gezin nu voor dat de gezinsvakantie – voor zover zij voldoende op voorhand werd aangekondigd – niet zou vallen binnen de respijtdagen.

Het systeem heeft blijkbaar ook een aantal ongewilde neveneffecten. Ouders die geen doordeweeks opvangplan willen, hebben het moeilijker om kinderopvang te vinden. Het bemoeilijkt ook de toegang van kwetsbare gezinnen omdat het systeem aan hen moeilijk uit te leggen is en moeilijk verzoenbaar blijkt met hun nood aan flexibel gebruik van kinderopvang en een betaalbare prijs.

Minister, in de pers heeft Kind en Gezin een aantal wijzigingen aan het systeem voorgesteld. De op voorhand aangekondigde gezinsvakanties die vallen buiten de

sluitingstijd van de voorziening zouden niet langer mogen worden aangerekend op het aantal respijtdagen. Kind en Gezin wil onderzoeken of de prijs die wordt aangerekend bij het overschrijden van de respijtdagen niet kan worden begrensd. Het zijn positieve aanpassingen voor ouders, maar die hebben gevolgen voor de financiële leefbaarheid van voorzieningen. Wordt dan ook voorzien in een compensatie voor de voorzieningen?

De studie stelt dat het doel van het systeem behaald is, namelijk dat ouders bewuster zouden omgaan met het aantal bestelde dagen en de opvang van hun kinderen beter zouden plannen. Heeft het systeem van 'Bestellen is betalen' ook een significante verbetering opgeleverd voor de bezettingsraad van voorzieningen? De doelstelling was immers ook opvangplaatsen efficiënter te gebruiken. In het verleden gingen veel opvangmogelijkheden verloren omdat ouders zich niet hielden aan de afgesproken opvangdagen.

Het systeem is administratief enorm belastend. Mijn fractie heeft al meermaals aangedrongen op het beperken van de administratieve belasting. U hebt een tweede ronde beloofd. Zult u dit probleem opnemen in die tweede ronde?

Zoals wij al eerder hadden aangegeven, blijken ouders wel degelijk zieke kinderen naar de opvang te brengen wanneer hun respijtdagen zijn uitgeput. Zult u hier iets aan doen?

Een ander ongewild neveneffect blijkt te zijn dat andere ouders vanaf het begin al bewust kiezen voor een deeltijds opvangplan omdat ze willen vermijden te moeten betalen bij afwezigheid. Ze vullen die formele opvang dan aan met informele opvang, bijvoorbeeld bij de grootouders. Wat is uw reactie daarop?

Het systeem heeft een aantal onbedoelde nevenwerkingen wanneer het gaat over de toegankelijkheid voor ouders die niet gaan voor een klassiek opvangplan en voor kwetsbare ouders. Kind en Gezin denkt daarbij aan verschillende types van opvang en aan oefenopvangplannen. Kunt u dat verduidelijken?

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Lies Jans (N-VA): Ik heb een gelijkaardige vraag en zal dan ook niet herhalen wat de vorige sprekers hebben gezegd. Ik wil er wel op wijzen dat de vooropgestelde doelstelling, namelijk de opvanglocaties maximaal gebruiken, wordt gehaald, en dat is essentieel. We proberen zoveel mogelijk ouders aan een opvangplaats te helpen en de financiële leefbaarheid van de opvangsector te versterken. En daar voldoet het systeem blijkbaar wel aan.

Uit de resultaten van het onderzoek blijken ook een aantal positieve effecten. Ik vind dat de negatieve effecten nogal worden benadrukt. Een positief effect is dat meer dan 90 procent van de ouders inspraak heeft in het opvangplan. Ook is het zo dat ouders bewuster omgaan met hun opvangplan en het aantal respijtdagen en de opvang van het kind beter plannen dan in het verleden. Voor 80 procent van de ouders is de flexibiliteit en het aantal respijtdagen voldoende. Het is weliswaar zo dat een op vijf daar moeilijkheden mee heeft, en dat zijn dan de nadelige effecten die de vorige sprekers ook al hebben opgesomd. Zo bestaat er een soort van concurrentie tussen de verschillende organisatoren naargelang het aantal respijtdagen dat ze aanwenden. Verder hebben we ook in de pers vernomen dat er meer zieke kinderen naar de opvang worden gestuurd vanuit de redenering dat die dag toch betaald is. Minister, ik weet niet of u cijfers hebt over die aantallen en of het dus gaat over een tendens of eerder over een zeldzaam effect.

Er wordt ook op gewezen dat kwetsbare gezinnen moeilijker toegang hebben tot dit systeem. Wanneer ik de cijfers van Kind en Gezin bekijk, dan zijn die toch vrij positief. Kind en Gezin analyseerde de cijfers uit 2015 en daaruit blijkt dat 28,8

procent van de kinderen in de opvang met een inkomenstarief behoren tot de voorrangsgroepen. De doelstelling was daar 20 procent.

Ook in de kinderopvanginitiatieven die een plussubsidie gebruiken en die een specifieke aanpak hebben voor de kwetsbare gezinnen, komt 67,4 procent van de kinderen uit de voorrangsgroepen. De doelstelling was daar 30 procent, maar we halen meer dan het de dubbele. Heel het systeem van de kinderopvang heeft een positief effect, ook voor de voorrangsgroepen.

Ik las in een persbericht van de Vrouwenraad dat Kind en Gezin de intentie heeft om het aantal respijtdagen op te trekken en een aantal sociale correcties in te bouwen in een boetesysteem.

Minister, kunt u de resultaten van de Arteveldehogeschool toelichten? Overweegt u een aanpassing van het systeem 'Bestellen is betalen'?

Is het inderdaad zo dat er steeds meer zieke kinderen naar de opvang worden gebracht? Hebben we daar cijfers over? Is dat effectief een slecht neveneffect van het systeem 'Bestellen is betalen'? Wat is er volgens u nog nodig opdat opvanginitiatieven flexibeler kunnen omspringen met de noden die ouders kennen? Ik denk bijvoorbeeld aan ouders die in het onderwijs staan en die twee maanden thuis zijn. Die moeten volgens het systeem meer betalen, ook al zitten de kinderen dan niet in de opvang.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Minister, we hebben de analyse van de studie gehoord. Ik hoor de oproep van mevrouw Jans om er ook het positieve in te zien, maar je voelt toch op het terrein, bij heel veel mensen, bij heel veel ouders, dat die regel voor weerstand zorgt. Dat kan deels een kwestie van wennen zijn, maar het is deels ook omdat er een aantal architectuurfouten in zitten en de regel een aantal onrechtvaardigheden in zich draagt die moeten worden aangepast.

We weten dat het op verschillende manieren wordt toegepast bij een aantal kinderopvanginitiatieven: ziekte-dagen worden meegeteld, vakantie-dagen worden wel of niet meegeteld enzovoort. We weten hoe moeilijk het voor alleenstaande ouders is om überhaupt kinderopvang te vinden, zeker als dat dan nog eens gecombineerd is met flexibele arbeidsuren enzovoort.

De problemen die dit met zich meebrengt, zijn al aangegeven door de collega's. Ik wil er nog op wijzen dat we voor de zomer van de Vrouwenraad de conclusies van een studie gekregen hebben waaruit onder meer bleek dat deze regel vooral voor kansarme en alleenstaande ouders problemen met zich meebrengt. Die studie zag nog meer knelpunten bij de kinderopvang, met betrekking tot de tarieven enzovoort, maar deze regel kwam daar toch specifiek uit als een van de zaken waaraan het schort in de kinderopvang om mensen in armoede of alleenstaande ouders effectief goede kansen te geven en de kinderen van die mensen ook gelijke kansen te geven van bij de start.

Er was ook de oproep van professor Vandenbroeck om de regel gewoon af te schaffen. En professor Vandenbroeck is niet iemand die je lichtzinnig kunt noemen of iemand die geen expertise heeft. Integendeel, het is een van onze grootste experts inzake kinderopvang. We moeten zijn stem daarin dus zeker horen.

Minister, ik ben net als de collega's benieuwd naar uw plannen. We hebben van Kind en Gezin een aantal voorstellen gehoord, maar ik wil graag horen welke conclusies u trekt uit de studie van de Arteveldehogeschool en of u de regeling 'Bestellen is betalen' zult bijsturen of al dan niet afschaffen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, met de start van het nieuwe decreet kinderopvang van baby's en peuters vanaf 1 april 2014, is in de kinderopvang die het inkomenstarief hanteert en daartoe wordt gesubsidieerd, ook het principe van kracht gegaan dat ouders de door hen gereserveerde opvang betalen. We hebben de maatregel minstens een jaar laten lopen, vooraleer hem grondig te evalueren. Het is belangrijk om in herinnering te brengen dat we bij de invoering van 'Bestellen is betalen' in overleg met de opvangsector en de ouders gekozen hebben voor een grote bewegingsvrijheid voor organisatoren om de regeling in de praktijk toe te passen. Dat past ook in de evolutie naar een versterkt sociaal ondernemerschap binnen de welzijnssector.

Ik wil ook in herinnering brengen dat die regel er gekomen is op uitdrukkelijke vraag van de sector, om klaarheid te scheppen, uniformiteit te realiseren en een andere regeling te maken, omdat er nu discussie is over de verantwoording aan de hand van medische attesten en zo meer. Ik hoor bij sommige vraagstellers tussen de lijnen zoiets als 'wat voor een domme regel hebben ze daar nu weer gemaakt?' Maar die regel is er dus niet gekomen omdat ambetanteriken bij Kind en Gezin die regel wilden opleggen om de ouders te pesten. Die regel is er gekomen omdat er een zeer sterke vraag naar uniformiteit was. Men wilde absoluut af van dat arbitraire, dat iemand moest beslissen of een afwezigheid al dan niet gerechtvaardigd is enzovoort. Dat is de oorsprong van deze regel. Men heeft dan naar een evenwichtige redenering gezocht, waarbij men natuurlijk goed beseftte dat een regel ook wel nadelen heeft. Dat is de genese van dit concept.

De Arteveldehogeschool deed een onderzoek bij ongeveer driehonderd opvanglocaties en een vijftigtal ouders. In dit onderzoek wordt het principe dat ouders de door hen gereserveerde opvangdagen betalen, geëvalueerd door na te gaan hoe de sector dit organiseert, wat de invloed ervan is op het gebruik van de opvang, hoe dit ervaren wordt door de sector en door de ouders en welke impact het heeft op de toegankelijkheid van gezinnen uit kwetsbare groepen.

De resultaten van het onderzoek werden voorgesteld op 21 september laatstleden en vormen momenteel het onderwerp van besprekingen in het kader van het voortgangsoverleg, dat u intussen bekend is. In dit antwoord bieden wij u dan ook slechts een eerste stand van zaken. Allereerst willen we erop wijzen dat het principe 'Bestellen is betalen' bestaat uit een opvangplan dat wordt opgesteld in overleg tussen een opvanglocatie en de ouders. Daarbij worden de dagen vastgelegd waarop een kind opvang zal genieten en waarvoor bijgevolg betaald zal worden. Ouders beschikken over minimaal achttien respitdagen, die ze kunnen inzetten als hun kind niet komt op een dag die in het opvangplan werd geregistreerd.

Uit het onderzoek blijkt dat bijna 60 procent van de opvanglocaties meer respitdagen toekennen dan het decretaal bepaalde minimum. Ouders geven ook aan dat zij voldoende flexibiliteit ervaren bij het opstellen of aanpassen van het opvangplan. Bijna 80 procent van de opvanglocaties biedt ouders daarbij de mogelijkheid om verschillende plannen te hebben voor verschillende periodes van het jaar, bijvoorbeeld voor ouders die leerkracht zijn.

Door een efficiënter gebruik van de beschikbare opvangplaatsen worden twee doelstellingen van het decreet nagestreefd: zo veel mogelijk ouders aan een opvangplaats helpen en de financiële leefbaarheid van de opvangsector versterken. De vooropgestelde doelstelling dat ouders en opvanglocaties samen het gebruik van de opvang efficiënter organiseren, wordt bereikt. Ook al formuleert het onderzoek een aantal aanbevelingen, waar Kind en Gezin mee aan de slag zal gaan, toch is het belangrijk om te stellen dat we het principe niet als dusdanig verlaten.

Er zijn nog geen bezettingscijfers voor 2016 beschikbaar, maar uit de cijfers van 2014 en 2015, die Kind en Gezin in deze commissie is komen toelichten, blijkt inderdaad wel dat een beschikbare opvangplaats iets beter benut wordt. Het gemiddelde prestatiepercentage gaat in stijgende lijn.

We zien ook dat het gemiddeld aantal prestaties per plaats per kwartaal in stijgende lijn gaat. We kunnen dit naar alle waarschijnlijkheid niet enkel toeschrijven aan het systeem 'Bestellen is betalen'. Mogelijk zijn hier nog andere oorzaken werkzaam, zoals de meer prestatiegerichte subsidiëring sinds de start van het decreet.

Uit het onderzoek van de Arteveldehogeschool blijkt dat ouders bewuster omgaan met de opvang die ze reserveren. In het verleden kozen ouders sneller voor een voltijds opvangplan en kwamen kinderen vaak maar halftijds opdagen, zo blijkt uit de bevraging van de opvanglocaties. Ouders kiezen nu vaker voor een beperkter opvangplan, aangevuld met informele opvang, bijvoorbeeld door grootouders. De bevroegde opvanglocaties geven ook aan dat ze een meer stabiele, regelmatige aanwezigheid kennen, wat leidt tot een drukkere bezetting, voornamelijk tijdens zomers en vakantieperiodes.

Dit is een goede evolutie: ouders bestellen niet meer opvang dan nodig is en volgen het opvangplan nauwgezet op. Ouders begrijpen waarom 'Bestellen is betalen' werd ingevoerd, waarbij voor veel ouders de geboden flexibiliteit voldoende is. Bijna drie vierde van de ouders geeft ook aan dat zij over voldoende respijtdagen beschikken.

Toch blijkt dat voor een op vijf ouders het aantal respijtdagen onvoldoende is. Deze, maar ook andere ouders, hebben vooral moeite met het betalen voor een dag opvang die niet plaatsvindt, dus betalen voor een niet-gerechtvaardigde afwezigheidsdag of als de respijtdagen op zijn. Ouders geven aan dat er een grote variatie is in het bedrag dat in dit geval dient te worden betaald. Meer dan de helft van de opvanglocaties vraagt het inkomenstarief, waarbij dit gebruik vooral in de gezinsopvang algemene ingang vindt.

Uit interviews met ouders blijkt dat 10 procent van deze ouders hun kind al wel eens met koorts naar de opvang brengt. Een mogelijke verklaring hiervoor kan zijn dat ouders vrezen respijtdagen te verliezen, maar we mogen dit ook niet volledig toeschrijven aan het systeem 'Bestellen is betalen'. Waarschijnlijk gebeurde dit voor het systeem van 'Bestellen is betalen' ook al, omdat ouders vaak geen andere oplossing hebben om hun kind die dag op te vangen.

Kind en Gezin zal met het Voortgangsoverleg Kinderopvang, waar de vertegenwoordigers van de sector, de gebruikers en de partners de invoering van het decreet Kinderopvang voor Baby's en Peuters van nabij opvolgen, bekijken of het systeem kan worden bijgestuurd op basis van de resultaten, door eventuele aanpassingen in de regelgeving in te voeren. Zo gaat Kind en Gezin met het Voortgangsoverleg Kinderopvang na hoe periodes van afwezigheid die lang op voorhand gekend zijn, zoals de gezinsvakantie, uit het opvangplan kunnen worden gehouden. Zo kunnen ouders respijtdagen meer gebruiken waarvoor ze echt bedoeld waren, namelijk voor onvoorziene afwezigheden zoals kortdurende ziekte.

In principe zou dit geen financiële impact mogen hebben op de organisator, want we spreken hier over afwezigheden die op voorhand gekend en doorgegeven zijn. De organisator zou dergelijke afwezigheden moeten kunnen opvangen door goed te plannen. Binnen het Voortgangsoverleg zal ook de invloed van de langdurige ziekte van een kind op de respijtdagen worden besproken.

Bovendien biedt dit ook kansen voor de opvang van schoolgaande kinderen. Ook in locaties met een vergunning voor kinderopvang van baby's en peuters mogen

immers schoolgaande kinderen worden opgevangen. We zien trouwens dat al heel wat organisatoren dergelijke werkwijzen ontwikkeld hebben. Ook samenwerking tussen opvanginitiatieven uit de buurt, waarbij men bijvoorbeeld verlofperiodes op elkaar afstemt en zich tijdens verlofperiodes van een andere kinderopvanglocatie openstelt voor kinderen die normaal daar worden opgevangen, worden gezien als goede praktijken.

Kind en Gezin zal met het Voortgangsoverleg ook de noodzaak bekijken om het bedrag te beperken dat organisatoren maximaal mogen vragen voor een afwezigheid als de respijtdagen op zijn, zeker voor de meest kwetsbare gezinnen. Hier wordt onder andere de mogelijkheid onderzocht steeds het inkomenstarief te vragen, eventueel aangevuld met een beperkte, al dan niet procentuele toeslag. Het voorstel is om die begrenzing algemeen toe te passen en niet enkel voor kwetsbare gezinnen.

Die maatregelen zouden de communicatie tussen de ouders en de kinderopvanglocaties moeten vergemakkelijken, aangezien zij knelpunten, die hieraan in de weg staan, helpen oplossen. Tegelijkertijd melden opvanglocaties dat er een betere communicatie is met de ouders over het opvangplan en aanwezigheden dan vroeger. Daarnaast ervaren zij meer administratie door het nieuwe systeem. Rond die administratieve druk wordt in het Voortgangsoverleg bekeken of maatregelen noodzakelijk zijn.

Hoewel het systeem 'Bestellen is betalen' globaal als zeer flexibel wordt ervaren door gezinnen, blijft de toegankelijkheid van de opvang voor kwetsbare gezinnen een constante uitdaging. Dit geldt ook voor het systeem van 'Bestellen is betalen': goede afspraken, een evenwicht tussen flexibiliteit en betaalbaarheid nastreven, is voor kwetsbare groepen van groot belang.

Toch blijft ongeplande, occasionele opvang niet voor alle organisatoren vanzelfsprekend. Kwetsbare gezinnen behoren tot de voorrangsgroepen in de kinderopvang, net als alleenstaanden, gezinnen met een laag inkomen, pleegkinderen en broers of zussen. In opvang met inkomenstarief gaat hierbij absolute voorrang naar ouders die kinderopvang nodig hebben om te werken, werk te zoeken of om een beroepsgerichte opleiding te volgen.

Kind en Gezin analyseerde de cijfers van 2015 met betrekking tot de voorrangsgroepen: 28,8 procent van de kinderen in opvang met inkomenstarief behoort tot de voorrangsgroepen. De doelstelling van 20 procent wordt hiermee gemiddeld ruim overschreden. Toch is er nog werk aan de winkel: 41,1 procent van de organisatoren met inkomenstarief behaalt het objectief van 20 procent niet. Kind en Gezin zoekt samen met hen uit waarom zij die 20 procent niet behalen. In de opvang die voor hun specifieke aanpak naar kwetsbare gezinnen de plussubsidie krijgt, komt 67,4 procent van de kinderen uit de voorrangsgroepen. De doelstelling is hier 30 procent. 60,8 procent van de kinderen in een opvang met plussubsidie behoort tot een kwetsbaar gezin.

Iedere organisator heeft feedback gekregen over het cijfer dat hij haalde. Aan de organisatoren die de norm niet haalden, wordt gevraagd welke stappen ze zullen zetten om hun beleid ter zake bij te sturen. We blijven ook organisatoren sensibiliseren over de sociale functie van kinderopvang. Zo worden de workshops sociale functie van het voorjaar vanwege hun positieve respons herhaald. Zo zijn er bijvoorbeeld organisatoren die goede resultaten halen door het werken met een oefenopvangplan. Dat is een systeem waarbij het gezin de kans krijgt om een bepaalde periode de opvang uit te proberen, zodat men een goed zicht krijgt op welke dagen men dan effectief moet reserveren in het definitieve opvangplan. Ook een goede samenwerking op lokaal vlak, zowel tussen opvangvoorzieningen als met toeliders, kan een sterk effect hebben op de toegankelijkheid. Dergelijke

goede praktijken zullen verder worden gedeeld, maar het is niet de bedoeling om deze zaken ook allemaal te gaan opnemen in de regelgeving. Er zal hier eerder sensibiliserend worden gewerkt.

Daarnaast onderzoekt Kind en Gezin momenteel ook welke structurele maatregelen nodig zijn om flexibele opvang mogelijk te maken. De maatregelen die we nemen voor kwetsbare gezinnen zijn dus ruimer dan enkel maatregelen inzake 'Bestellen is betalen'.

Op basis van de resultaten van het onderzoek van de Arteveldehogeschool en de registraties over de voorrangsgroepen gaat Kind en Gezin samen met het Voortgangsoverleg Kinderopvang aan de slag. Op 21 september werden de resultaten van het onderzoek toegelicht aan de leden van het voortgangsoverleg. Kind en Gezin heeft de al vermelde beleidsvoorstellen voorgelegd, die binnen het voortgangsoverleg verder besproken zullen worden.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. De hele regel is natuurlijk nog relatief nieuw. Iedereen moet ermee leren omgaan. Dat geldt voor de organisatoren, de diensten, de initiatieven zelf en natuurlijk ook de ouders. Dat vraagt wat tijd. Ik begrijp dan ook dat u minstens een jaar wilt laten verlopen vooraleer een eerste evaluatie te doen. Die eerste evaluatie is nu gebeurd. We hebben allemaal de resultaten kunnen lezen. U hebt ze nu ook toegelicht.

Op zich denk ik dat het systeem 'Bestellen is betalen' positief is. Dat blijkt uit die evaluatie. Het is positief op diverse terreinen.

Ouders leren veel bewuster omgaan met de opvang. Het is goed dat de ouders worden gestimuleerd om hierover na te denken. Ze leren een opvangplan op te maken. U hebt gelijk: in veel van die opvangplannen wordt ook rekening gehouden met de informele opvang door grootouders. Bij de opmaak van dat opvangplan stuiten ouders soms op andere problemen, onder andere het probleem van de maximumbezetting. Daar is er de vraag van de initiatieven om tijdelijk in overtal te kunnen gaan. Ik neem aan dat we dat hier te gepasten tijde kunnen bespreken.

De initiatieven zelf kunnen vanzelfsprekend veel beter de opvang of hun capaciteit optimaliseren. En ze zijn ook zekerder dat een kind, waarvoor het opvangplan voorziet dat het naar de opvang komt, effectief komt.

Voor de helft is het aantal respitdagen voldoende. Bijna 60 procent kent meer dagen toe. Dat hangt natuurlijk af van het ene initiatief tegenover het andere. Ouders moeten daarover worden ingelicht wanneer ze hun opvangplan opmaken.

Voor mij is het belangrijk dat ouders zekerheid hebben over wat ze moeten betalen wanneer voor het kind toch meer dan het maximale aantal respitdagen wordt gebruikt: achttien of meer, als het initiatief er meer toekent. Ik noteer dat u in het kader van het voortgangsonderzoek van Kind en Gezin een initiatief zult nemen, zodat daarover meer zekerheid komt. Dat kan mensen voor onverwachte situaties en keuzes plaatsen.

Ik las in de krant dat men stelt dat ouders hun kind ziek naar de opvang brengen omdat ze toch moeten betalen. Ik denk dat er heel veel andere redenen zijn waarom ouders hun kind soms met wat koorts naar de opvang brengen. Ze denken 's ochtends dat het wel zal beteren in de loop van de dag. We hebben dat allemaal zelf ook meegemaakt. Ouders hebben soms niet meteen andere mogelijkheden. Dat is een belangrijkere reden.

Minister, ik neem aan dat we de evaluatie die er komt en de aanpassingen in het kader van dit onderzoek verder zullen kunnen bespreken met de verantwoordelijken tijdens de voortgangsrapportage, die we altijd voorzien tegen de zomer. We hebben daarover altijd al heel interessante gedachtewisselingen gehad. Als er aanpassingen nodig zijn, kunnen we die dan verder bespreken.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): De essentie is dat we enerzijds voor de leefbaarheid van de voorzieningen zorgen en anderzijds voor de betaalbaarheid voor de ouders. Zij moeten tegen een goed tarief een beschikbare opvangplaats hebben.

Minister, u had het in verband met de administratie over medische attesten. Als moeder en dokter, en dus als experte inzake attesten, moet ik zeggen dat het toch wel een beetje de spuigaten uitloopt. Een ouder moet een attest indienen voor het toedienen van medicatie. Dat moet ook voor het maken van een foto van het kind en of die dan op de website mag worden geplaatst. Mag het kind naar de bibliotheek gaan? Is dat verantwoord? Ik hoor dat ze tegenwoordig een wonde al niet meer mogen ontsmetten, maar dat de wonde uitgebreid met water moet worden gereinigd. Moet dat eigenlijk wel allemaal? En dan heb ik het nog niet over de artsen, die telkenmale medische attesten moeten afleveren voor medicatietoediening, voor de opvang zelf... Er schort toch iets aan die administratieve rompslomp.

En dan, ziek kind met koorts. 'Bestellen is betalen' is inderdaad niet alleen de oorzaak. Er zijn natuurlijk andere oorzaken van opvang, maar het wordt steeds meer een probleem. Voor het kind naar de opvang gaat, krijgt het wat Perdolan-siroop of een suppo, en zo neemt de besmettingsgraad in de opvang toe. Dat is een groeiend probleem.

Een andere zaak is het financiële. We moeten een administratieve kost betalen in de opvang, we moeten betalen voor de pampers, voor de afwezigheden. Vaak is het voor ouders niet duidelijk wat de extra administratieve kost is, wat de extra kost voor pampers. Dat verschilt ook van de ene tot de andere voorziening. Er is veel concurrentie tussen de verschillende opvanginitiatieven, ook voor de bijkomende kosten. Daar moeten we ook naar kijken. We moeten de concurrentie niet onnodig opvoeren.

Lies Jans (N-VA): Minister, ik onthoud dat er positieve en negatieve effecten zijn. Ik ben er zelf niet uit. Ik lees een oproep van de Gezinsbond, van professor Vandenbroeck en van de VVSG dat het misschien beter is om dat systeem af te schaffen. Ik ben er niet uit of dat wel moet. We hebben de positieve effecten, probeer die nog wat te versterken, en kijk in de eerste plaats naar wat we nog meer kunnen doen aan de negatieve effecten, zoals de administratieve rompslomp. Daar moeten we absoluut iets aan doen. Ook de andere negatieve effecten moeten we onder ogen zien en daar dan iets aan doen.

Minister, onze fractie zegt: hou het systeem 'Bestellen is betalen' nog maar even aan, maar kijk wel hoe we de negatieve effecten kunnen oplossen. Na een jaar kunnen we dan beter kijken of het systeem nog effectief is of niet. Dan kunnen we daarover een definitieve beslissing nemen.

Elke Van den Brandt (Groen): Mijn houding blijft kritisch. De minimale aanpassingen die we moeten doen voor we dit systeem afschaffen, is dat de dagprijs de bovengrens moet zijn voor een boete. Als ouders hun kind niet brengen, is het niet oké dat ze meer moeten betalen dan de gewone dagprijs. Soms zijn er ouders die 5 euro per dag betalen en dan een boete moeten betalen van 15 euro als ze boven de dagprijs gaan. Ik begrijp dat mensen hun kindje niet naar de crèche brengen door de regel 'Bestellen is betalen' als het ziek is. Maar

als je 15 euro in plaats van 5 euro moet betalen door het kind thuis te houden in plaats van te brengen, dan creëer je situaties waarin het wel mogelijk wordt, omdat ouders zeggen dat het goedkoper is om hun kind te brengen dan om het thuis te houden. De minimale aanpassing daar is dat de boete voor het niet brengen niet hoger kan zijn dan de dagprijs die ouders betalen.

Op heel veel plaatsen wordt het verlot eruit gehaald en wordt er rekening gehouden met ziekte, zeker met langdurige ziekte, maar niet overal. Het is belangrijk dat die regels overal op die manier worden toegepast. Zo kunnen de crèches die het goed doen, hun praktijk overbrengen naar de andere die het niet doen.

Ik wil de verdediging opnemen van de crèches die heel streng met die regel omgaan. Ik heb er contact mee gehad. Ze willen niet per se streng met die regel omgaan omdat ze dat graag doen of omdat ze ouders willen plagen. Neen, het is omdat ze zo onzeker zijn over hun inkomsten dat ze het zich niet durven permitteren om daar flexibel in te zijn. Dat zijn ook de crèches die hun startsubsidie niet uitbetaald krijgen, die niet weten of ze wel of niet kunnen instappen in een komende uitbreidingsronde naar trap 1 of trap 2. Misschien moeten we daar ook iets aan doen. Ik hoor de oproep en deel de bezorgdheid dat de sector leefbaar moet zijn, maar het is niet correct om de leefbaarheid via de regel 'Bestellen is betalen' waar te maken. Het moet worden waargemaakt door hen op een correcte manier te subsidiëren waar ze nood aan hebben en zo te zorgen dat ze hun verschillende doelen – zowel opvang als het sociale en het pedagogische aspect – waar kunnen maken met hun middelen.

Minister, dit betekent dat er genoeg plaatsen moeten zijn in de crèche. U zegt dat veel crèches de 20 procent mensen in armoede halen. Dat is uiteraard goed. Ik verdedig het principe van de sociale mix, maar wie vindt er nu geen plaats in de crèches? De eersten die uit de boot vallen bij plaatsgebrek, zijn vaak de kansarme en alleenstaande ouders. Zorg voor voldoende plaatsen, zorg dat er geen extra kosten zijn boven op de dure dagprijs, en dat het minimumtarief voor de mensen die het nodig hebben, ook effectief een minimumtarief is. Er kan ook op andere manieren worden gewerkt aan sociale mix, aan het bereiken van leefbaarheid voor de sector door extra in te zetten op andere maatregelen.

Minister Jo Vandeurzen: Ik ben het ermee eens dat we wellicht best een aantal zaken uit het rapport overnemen en er ook iets mee doen. Er staan suggesties in die ik ook al heb gehoord van Kind en Gezin. Er zijn zaken die het systeem kunnen verbeteren. *(Opmerkingen van Bart Van Malderen)*

Ik heb die zaken letterlijk genoemd. "Zo gaat Kind en Gezin met de voortgangsgroep na hoe de periodes van afwezigheid die lang op voorhand gekend zijn zoals gezinsvakanties, eruit kunnen worden gehouden." Dan ging het ook over langdurige ziekte en uniforme tarieven. Als we een voortgangsoverleg installeren, moeten we proberen na te gaan wat we daarmee doen. Idem voor de administratieve besognes. Het is op vraag van het parlement dat we nu een permanent overleg hebben om te zien wat er administratief kan worden geoptimaliseerd en dat we dat daar ook voor gebruiken.

Mevrouw Van den Brandt, ik heb nog twee punctuele zaken. 'Bestellen is betalen' is voor de IKG. We zitten niet op het nultarief, trap 1 of trap 0, of hoe u het ook wilt benoemen. Ik ben het er wel mee eens dat wij moeten blijven investeren in de betere financiering, met name ook in een groep die u al een aantal keer hebt aangehaald, namelijk degenen die in trap 1 zitten en die nog niet over het basisforfait beschikken. Ik ga er ook van uit dat, als de begroting is goedgekeurd, en we nadenken over hoe het bedrag zal worden besteed, we dan ook beseffen dat we niet alles zullen besteden aan bijkomende plaatsen 'pur sang', maar dat we ook een stuk opnieuw zullen reserveren voor de versterking van de leefbaarheid

van een aantal initiatieven. Ik blijf dat zeggen. Dat is voor mij ook een zorg die we moeten meenemen.

We komen al van zeer ver. Ik hoop dat iedereen de intellectuele eerlijkheid heeft om dat te bevestigen, maar er is zeker nog een stuk van de weg te gaan.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): We kijken uit naar het voortgangsoverleg met Kind en Gezin en hopen dat we dan samen kunnen bespreken welke gevolgen hieraan kunnen worden gegeven.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Ik denk hetzelfde.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Lies Jans (N-VA): Minister, ik wil u nog eens danken. Ik vind het heel belangrijk dat er, zoals u aangaf, een goede opvolging gebeurt van de negatieve effecten die gekend zijn en dat er nieuwe voorstellen rond komen, die we dan in het parlement kunnen bespreken. U zegt ook dat het belangrijk is dat we blijven investeren in een betere financiering, ook van de bestaande initiatieven. U hebt aan ons een partner om te kijken dat, naast de nieuwe kinderopvangplaatsen, ook de bestaande daarvoor de nodige ondersteuning moeten krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Ik ben blij om vanuit verschillende hoeken van de meerderheid te horen dat er een engagement is om de bestaande initiatieven hun rechtmatige subsidies toe te kennen en anderzijds voor extra plaatsen te zorgen. Ik zal mijn vragen daaromtrent houden tot de begroting en ga met een positieve ingesteldheid de begroting tegemoet. Ik ben misschien een beetje sceptisch omdat het bedrag dat ik heb horen waaien, mij onvoldoende lijkt om alle engagementen die ik hier gehoord heb, waar te maken. Maar misschien hebben jullie creatieve oplossingen. Ik geef jullie het voordeel van de twijfel tot we de begroting zien.

Minister, ik ben blij met de aanpassingen die u aankondigt over ziekte en verlof. Ik wil wijzen op uniforme prijzen. Als de boete overal uniform 15 euro is, dan benadelen we weer die kwetsbare mensen. Als er uniforme boetesystemen komen, moet dat in verhouding staan tot de betaalde dagprijs en niet overal hetzelfde tarief zijn.

Ik heb een laatste opmerking over het verschil tussen waar het wel en waar het niet verplicht is. U bent begonnen met te zeggen dat het een regel is die komt uit de vraag van de sector. Het is effectief een vraag van de sector, maar het was geen vraag om het per se op heel de sector toe te passen en het bijna verplicht te gaan opleggen. Ik wil daar toch enige nuance in aanbrengen. Je merkt ook dat hoewel het enkel bij IKG-plaatsen is, dat ook niet-IKG-plaatsen in trap 1 dergelijke systemen hanteren omdat het een manier is om ermee om te gaan. Het is niet zo dat het systeem daar niet gebruikt wordt. Het wordt daar gebruikt net omdat zij ook onder druk staan omwille van die leefbaarheid.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de armoedetoets op de nieuwe kinderbijslag – 62 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Over de conceptnota voor een nieuwe kinderbijslag hebben we hier terecht al vaak gediscussieerd. Het is een belangrijke conceptnota over een van de belangrijkste wijzigingen die er deze legislatuur zitten aan te komen. Er werden drie doelstellingen vooropgesteld. Het moet de opvoeding van kinderen ondersteunen. Ik denk dat dat wel wordt bereikt met 160 euro per kind per maand, hoewel ook daar nog debat over is vanuit sommige hoeken. Daarnaast moet het eenvoudiger worden. Er zijn pogingen tot vereenvoudiging, maar ik voel dat er weer heel veel hoekjes, hokjes, achterpoorten en aspecten aan vastzitten. Ik wil nog zien hoe vereenvoudigd het nieuwe systeem is. We zullen kijken wat op termijn de impact is. Waar het volgens Groen het hardst schort, is aan de derde doelstelling, namelijk de armoedebestrijding. Daar is nog veel onduidelijkheid over.

De conceptnota zelf was lichtjes positief: er zou een lichte daling zijn van de kinderarmoede. Die was in mijn ogen veel te laag, en het bleek dan ook nog eens dat de cijfers die werden gehanteerd, niet van de correcte berekening afkomstig waren. We hebben daar een heel debat over gehad.

De Vlaamse Regering heeft zich geëngageerd om een armoedetoets te doen. Dat is absoluut nodig, zodat we weten wat de impact op armoede is. Minister, u bent ook bereid het voorstel over de kinderbijslag te herzien indien de armoedetoets negatieve gevolgen zou hebben. Dat stelt me enigszins gerust omdat het belangrijk is dat u die openheid hebt. Men moet een voorstel op tafel leggen en dan de armoedetoets doen, maar men moet wel de bereidheid hebben om daaraan te schaven. Ik maak me ongerust over het feit dat u zich nooit wilt vastpinnen op wat dat dan betekent, wat uw doel en ambitie is in die verlaging van de armoede. Het gaat hier om een budget van meer dan 3 miljard euro. We hebben zelden een dergelijke budgetpost. Als we die gaan hervormen, dan moet armoedebestrijding een van de pijlers daarin zijn en kan het niet zijn dat het een marginaal zijeffectje is. Het moet absoluut een volwaardige doelstelling zijn.

Minister, is de opdracht voor het uitvoeren van een armoedetoets al gegeven? Wie zal die opdracht opnemen? Zal daarbij enkel het nieuwe model bekeken worden of ook de impact van zowel het voortzetten van het huidige model als het nieuwe model?

Zal er in de armoedetoets aandacht zijn voor specifieke doelgroepen? De groep van alleenstaande ouders is bijvoorbeeld een evidente doelgroep, alsook de kinderen die geboren zijn voor en na 2019, en de situatie voor wezen. Dat is misschien een kleine groep, maar toch een groep die aparte aandacht verdient. Verder zijn er de kinderen met een beperking en met een zorgnood.

Een derde groep vragen gaat over het bedrag van 160 euro dat in 2016 ingevoerd wordt. Als je rekening zou houden met de inflatie, dan zal 160 euro in 2019 nog een waarde hebben van wellicht 154 euro. Gaat die armoedetoets daar rekening mee houden, zoals experts ook aanbevelen, of zult u zeggen dat het 160 euro zal zijn in 2019, maar zo rekenen alsof dat de waarde heeft van in 2016?

Wat is uw ambitieniveau? Wat vindt u voldoende qua armoedetoets? Is het niet toenemen van de armoede genoeg? Wilt u het status quo of ambieert u echt een

daling, en wat is die daling dan? Is dat 2 procent, 4 procent, 6 procent, of is het de halvering van de kinderarmoede, waartoe uw collega, minister Homans, zich heeft geëngageerd met haar beleid?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Een armoedetoets is het resultaat van een participatief proces waarbij overheidsactoren, in dialoog met andere betrokken actoren, het beleid bij het ontwerp of bij de uitvoering screenen op de mogelijke impact die het zal hebben of heeft gehad op armoede, op mensen in armoede of op ongelijkheid die tot armoede kan leiden. Die andere actoren zijn organisaties of mensen die over ervaringskennis beschikken en organisaties of mensen die over wetenschappelijke kennis beschikken.

De wetenschappelijke input zal worden geleverd door de KU Leuven. Daartoe werd een opdracht gegund door Kind en Gezin. Ik wil u graag verwijzen naar de brief die ik daarover op 12 september heb gericht aan de voorzitter van dit parlement, waarbij de nodige documentatie omtrent deze procedure werd bezorgd. Flankerend aan deze wetenschappelijke input worden diverse organisaties betrokken om hun ervaringskennis te kunnen inbrengen. In september is de overleggroep van stakeholders betreffende de armoedetoets al tweemaal samengekomen, en het intensieve traject wordt in oktober voortgezet. Een voordeel is dat er een continue samenwerking is tussen het wetenschappelijke onderdeel van de armoedetoets, dat de KU Leuven op zich neemt, en de ervaringsgerichte kennis die bijvoorbeeld het Netwerk tegen Armoede inbrengt op basis van hun gesprekken met gezinnen in armoede.

Er wordt een volledige armoedetoets uitgevoerd. De armoederisico's en de armoedekloof zullen worden berekend voor pijler 1, 2 en 3, inclusief de selectieve participatietoelagen. De simulatiemethode laat ons toe om een globaal resultaat te meten, alsook de bijdrage van iedere pijler afzonderlijk. De analyse zal worden uitgevoerd voor gezinnen in het huidige systeem en gezinnen die vallen onder het groeipakket. In de berekening van de armoederisico's zal uiteraard een nuloptie worden opgenomen, die aangeeft wat de situatie zou zijn indien we het oude model hadden voortgezet zonder de wijzigingen op inhoudelijk vlak. Die optie vergelijken we dan met de situatie van een gezin dat wel volledig in en onder het nieuwe systeem zal vallen. Enkel de effecten op kruissnelheid worden berekend.

Een deel van de gezinnen zal onder het oude én het nieuwe systeem vallen, doordat mensen een of meerdere kinderen hebben vóór de invoering van het nieuwe systeem en na de invoering van het groeipakket nog een of meerdere kinderen krijgen. De evaluatie van de overgangsmaatregelen zal gebeuren aan de hand van een aantal typegevallen van gezinnen van een bepaalde grootte, die al dan niet recht hebben op sociale toeslagen, in overleg met de stakeholders betrokken bij de armoedetoets.

In een armoedetoets worden de effecten voor bepaalde doelgroepen in kaart gebracht. Dat kan op een kwalitatieve manier gebeuren aan de hand van ervaringsgerichte kennis, maar het kan ook voor een deel op basis van wetenschappelijke input gebeuren. Doordat de onderzoekers aan de hand van een selectie aan typegezinnen in kaart zullen brengen wat de impact is van het groeipakket, zal de impact voor diverse groepen worden verduidelijkt. Armoederisico's kunnen niet op het niveau van specifieke doelgroepen worden berekend. Voor wezen en kinderen met een beperking is het bijvoorbeeld niet mogelijk om berekeningen qua armoederisico te doen, aangezien die groepen te weinig of niet duidelijk genoeg vertegenwoordigd zijn in de steekproefdata.

Een belangrijk aandachtspunt is inderdaad dat van het vergelijken van de juiste basisbedragen. De onderzoekers die in de wetenschappelijke input voorzien, zullen dat in kaart brengen. Wij wachten samen met u de resultaten van het

onderzoek ter zake af. De resultaten van de toets zullen worden geëvalueerd door de Vlaamse Regering. Als zou blijken dat de hervormingen voorgesteld met het groeipakket een negatieve impact zouden hebben op het armoederisico, dan zal het groeipakket opnieuw ten gronde worden besproken.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Minister, ik zal beginnen met het laatste. Ik heb u dat zinnetje al vaker horen zeggen. De aanhouder wint echter. U zegt dat te zullen herbekijken als het een negatieve impact heeft. Dat betekent dus dat u tevreden zult zijn met een status quo. Het lijkt me onrustbarend dat zo'n instrument een status quo qua kinderarmoede al voldoende vindt. Ik ga ervan uit dat dit minstens een daling van de kinderarmoede geeft, wat ook in het regeerakkoord staat, wat ook het aanvankelijke engagement was. Ik wil er dus bij u op aandringen, maar zeker ook bij uw meerderheidspartners, omdat ik vermoed dat zij daar ook zeker achter zitten, dat het niet enkel een negatieve impact mag hebben, maar een positieve, dat kinderarmoede significant moet dalen, en niet met getallen achter de komma's.

U hebt de vraag niet beantwoord of u rekening houdt met de inflatie, met die 160 euro in 2016 die 154 euro wordt. Welke waarde neemt u? Dat is belangrijk, want dat was een van de aspecten waarop de vorige onderzoekers van het Centrum voor Sociaal Beleid toch commentaar hadden. Ze zeiden dat de manier waarop dat in de conceptnota stond, niet correct was.

U zegt enkel de effecten op kruissnelheid te berekenen. Betekent dit dat u dat niet zult doen in de diverse tussenstappen? Het systeem zal immers eigenlijk pas voltooid zijn tegen 2040 of zoiets. Ik ga er toch van uit dat de impact op de armoede in die tussenfasen wordt bekeken.

Bart Van Malderen (sp-a): Minister, u bent uw antwoord begonnen met het correct citeren van het decreet. Ik ga er dus van uit dat uw armoedetoets formalistisch wel in orde is. Als persoon die bezorgd is over armoede zou ik er echter toch ook wel voor willen pleiten dat u, los daarvan, de conclusies die daaruit komen, echt wel ernstig zou nemen. Dan lijkt de vraag van mevrouw Van den Brandt wat uw ambitieniveau is, me terecht. Er zijn heel wat instrumenten die de Vlaamse overheid kan aanwenden om kinderarmoede te reduceren, maar ik denk dat er vandaag en ook in de toekomst geen enkel is dat zo'n impact heeft als de kinderbijslag. Als het u dus ernst is om tegen 2020 de kinderarmoede te halveren, dan komt die kinderbijslag gewoon automatisch in beeld.

Dat wil zeggen dat niet slechter doen dan vandaag, ontoereikend is. Ik mag hopen dat u en uw collega's de ambities correct leggen bij waar u als meerderheid uw goedkeuring aan hebt gegeven, namelijk het regeerakkoord. Daar staat letterlijk in: "halveren van de kinderarmoede tegen 2020". Met minder kunt u niet tevreden zijn. De vraag is dus heel helder. De andere vragen zijn daaraan gekoppeld. Inflatie is een terechte vraag en moet worden meegenomen, alsook de subgroepen. Niet slechter doen dan vandaag, is onvoldoende.

Minister Jo Vandeurzen: Het staat uitdrukkelijk in het regeerakkoord dat de hervormingen een bijdrage moeten leveren aan de strijd tegen kinderarmoede. We hebben daar geen exacte cijfers over, maar we zullen zien wat het resultaat is. Het zou wel eens goed kunnen dat de toets genuanceerd is, dat sommige stukken bepaalde effecten hebben en andere niet. De ambitie is wel degelijk dat dit moet bijdragen aan de strijd tegen de kinderarmoede.

Wat betreft de vragen over het model, zullen we er zeker rekening mee houden dat er kinderen in het oude en het nieuwe stelsel zitten. Uit de afspraken met de wetenschappers heb ik begrepen dat we geen twintig jaar zullen simuleren. Eer iedereen onder het nieuwe stelsel zit, moet iedereen met verworven rechten uit

het oude stelsel weg zijn. Dat is niet de bedoeling. De bedoeling is om te kijken wat de combinatie van de twee stelsels voor gevolg kan hebben.

We hebben uitdrukkelijk gevraagd om de effecten ook mee te nemen in de berekeningen omdat ook mevrouw Cantillon daarop had gewezen.

Elke Van den Brandt (Groen): Dat laatste vind ik goed om te horen. Ik vond uw tweede antwoord ook al interessanter dan het eerste. Bij het eerste mocht er geen negatieve impact zijn, bij het tweede moet het effectief bijdragen aan de strijd tegen kinderarmoede.

Ik heb nog steeds geen concreet cijfer gehoord, maar dat had ik misschien ook niet verwacht. Ik hoop dat 'bijdragen' betekent dat er een significante daling is. U spreekt over een eventueel genuanceerd beeld. Ik wil het totaalpakket bekijken en nagaan of er een significante daling is. Als dat niet het geval is, zult u niet de steun krijgen van deze oppositie om de hervorming van de kinderbijslag door te voeren, maar dat zal u niet verbazen. Als dat wel het geval is, dan zal Groen dit volmondig steunen. Tot nu toe ben ik eerder sceptisch.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Lies Jans aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over IKT-mix (inkomenstarief) in de kinderopvang – 66 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Lies Jans (N-VA): Minister, momenteel is een mix van inkomenstarief met een vrije prijszetting binnen een kinderopvanglocatie niet mogelijk. In een opvanginitiatief moet voor alle ouders hetzelfde prijssysteem gelden. Als een kinderopvangvoorziening het recht heeft om een bepaald aantal plaatsen via een inkomensgerelateerd tarief aan te bieden, dan moet zij dat voor al haar plaatsen doen. De mogelijkheid om een vrije prijs te bepalen vervalt dan.

Vanuit de sector klinkt al langer de vraag om meer flexibiliteit. Kinderopvangvoorzieningen willen in functie van hun specifieke businessmodel zelf kunnen bepalen in welke mate er naast IKG-plaatsen ook niet-IKG-plaatsen kunnen worden aangeboden. Kinderopvanglocaties die geen IKT (inkomenstarief) kunnen aanbieden, worden in vele gevallen als een soort wachtkamer beschouwd. Zodra er een inkomensgerelateerde plaats voor hen beschikbaar is, verhuizen ouders hun kind van het ene naar het andere opvanginitiatief omdat de kostprijs daar vaak veel lager ligt. Dat maakt het moeilijk om een consistent beheer uit te bouwen voor de initiatieven die niet op subsidies kunnen rekenen. De IKT-mix werd dan ook in het verleden als een mogelijke oplossing opgeworpen.

Bij de start van het voortgangsoverleg werd ook de discussie rond de IKT-mix binnen een locatie opgestart. Er zijn immers voor- en tegenstanders. In het najaar van 2015 heeft Kind en Gezin geprobeerd dit te objectiveren. Er zijn toen acht organisatoren bevestigd die al een IKT-mix toepassen op aangrenzende locaties, waardoor ze een interessant voorbeeld kunnen zijn voor de gemengde vorm. Ook de ouders werden in die bevestiging betrokken. Acht opvanginitiatieven is echter een beperkt aantal om er grote conclusies aan vast te hangen.

Kind en Gezin heeft tijdens de laatste voortgangsrapportage in de commissie vooral de nadruk gelegd op de nadelen die verbonden zijn aan een dergelijke IKT-mix. Zo zou bijvoorbeeld de sociale mix onder druk komen te staan. Voor mij

zijn heel wat vragen over de eventuele invoering van een IKT-mix nog steeds niet beantwoord en ook niet voor de sector. Recent werd ik nog door verschillende initiatieven gevraagd om hier duidelijkheid over te krijgen.

Minister, welke stappen hebt u sinds het najaar van 2015 ondernomen in het kader van de problematiek rond de IKT-mix? Hebt u vanuit de sector nog signalen ontvangen dat een IKT-mix wenselijk is? Ziet u belangrijke voordelen en/of nadelen aan een mix van beide systemen? Wanneer kan er uitsluitel gegeven worden over het al of niet toepasbaar maken van de IKT-mix?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Dames en heren, de vraag naar IKT-mix leeft in de sector en wordt momenteel volop verder geëxploreerd. In het najaar van 2015 gebeurde er een exploratieve bevraging bij acht organisatoren die met een soort 'lookalike' IKT-mix werken in de vorm van twee aangrenzende locaties van dezelfde organisator, waarvan de ene wel en de andere geen IKT heeft.

In het voorjaar van 2016 werden de resultaten van die bevraging voorgesteld en besproken op het voortgangsoverleg bij Kind en Gezin. Uit die bespreking kwamen een aantal conclusies waar iedereen achter kon staan en een reeks nog uit te klaren vragen.

Een eerste vaststelling is dat een grote meerderheid van organisatoren, ouders en lokale besturen het liefst alle plaatsen in inkomensgerelateerde tarieven zou zien.

Verder kwam hier ook uit dat de IKT-mix niet de manier is om de economische leefbaarheid van de organisator te verhogen. Vooral de loonkost, wanneer men werkt met werknemers, en de lage bezetting op de plaatsen met vrije prijs, kunnen een probleem vormen. Enkel wanneer het gaat om een beperkt aantal plaatsen met vrije prijs naast de IKT-plaatsen, zou dit eventueel werkbaar kunnen zijn.

Het werken met een IKT-mix kan ook substantieel raken aan de fundamenten van het decreet. De sociale mix in de kinderopvang komt onder druk te staan en ook de programmatie zou hierdoor gevat kunnen worden.

De conclusie uit de exploratieve bevraging dat het verloop van plaatsen met vrije prijs naar IKT-plaatsen best meevalt en dat er weinig effect zou zijn op andere organisatoren uit de buurt, wordt niet door iedereen binnen het voortgangsoverleg gedeeld. Ook over de vraag hoe de IKT-mix het best beleidsmatig wordt aangepakt in de toekomst, is er geen eensgezindheid op het voortgangsoverleg. Deze eerste bevraging leert ons dat er nogal wat verschillende meningen zijn op het terrein over de IKT-mix.

De exploratieve bevraging leverde niet op elke vraag een antwoord op. Onder welke omstandigheden kan de IKT-mix de leefbaarheid van de organisator verbeteren? Hoe kan, binnen een setting met een IKT-mix, een aanvaardbare sociale mix worden verzekerd? Hoe kan het negatieve effect van het werken met een IKT-mix op andere organisatoren uit de buurt worden vermeden of beperkt? Op die vragen is er geen antwoord.

U begrijpt uit deze conclusies dat er over de IKT-mix nog vragen bestaan waarbij we mogelijke effecten op concurrentie en een gezonde sociale mix moeten bewaken.

Als voordelen zien we het benutten van plaatsen waarvoor men nog ruimte heeft en het mogelijk verhogen van de leefbaarheid van de IKT-organisatoren.

Om de resterende vragen toch beantwoord te krijgen, zal Kind en Gezin een beperkt proefproject opzetten. De krachtlijnen voor dit experiment worden volgende

week op het voortgangsoverleg besproken en waar nodig nog gefinetuned. Om dit proefproject mogelijk te maken, lopen ook de voorbereidingen om een wettelijk kader te creëren via een besluit van de Vlaamse Regering. De besprekingen van de krachtlijnen voor dit experiment en de lancering ervan worden nog deze maand besproken, waarna dit kan worden uitgerold en opgestart in 2017.

Na afloop en evaluatie van het experiment, ten vroegste begin 2018, zullen verdere beslissingen kunnen worden genomen over het al dan niet ruimer toepasbaar maken van de IKT-mix en zo ja, onder welke voorwaarden. Daarnaast zal er ook een effect op de leefbaarheid zijn van de kinderopvangtoelage die we binnen het Groeipakket ontwikkelen. In dit kader voorzien we in een toeslag van 3,17 euro per aanwezigheidsdag voor gebruikers van kinderopvang in trap 0 en 1, dit ook omdat veel van deze initiatieven concurrentie ervaren van voorzieningen waar gezinnen wel volgens inkomen betalen en die door de Vlaamse overheid sterker worden gesubsidieerd. Hierdoor kunnen ze vaak niet meer vragen dan de maximumouderbijdrage in deze trap 2-voorzieningen, namelijk 27,83 euro per dag, wat hun leefbaarheid onder druk zet.

Om het gebruik van de kinderopvang bij deze trap 0- en 1-voorzieningen te stimuleren en tevens de leefbaarheid te versterken, voeren we deze kinderopvangtoelage in.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Lies Jans (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben blij dat er vooruitgang komt in dat systeem en dat men heeft ingezien dat er naast de nadelen die meestal worden benadrukt, ook voordelen zijn. Ikzelf denk dat de voordelen groter zijn dan de nadelen. We geven een soort flexibiliteit aan de ondernemers en zij kunnen in functie van hun eigen beheermodel bepalen of het financieel nodig is om naar een mix te gaan. Zoiets moet men natuurlijk objectiveren. Ik vond zelf dat de bevraging van die acht ondernemers veel te beperkt was om conclusies uit te trekken.

Ik ben blij dat u dezelfde redenering hanteert en dat we zo snel mogelijk een proefproject kunnen starten, met name in 2017 met als einddatum van het experiment 2018. Wat mij betreft, mag dat altijd wat vroeger maar we moeten het proefproject ook de tijd geven om te worden uitgerold en om de effecten ervan te bestuderen.

Minister, ik ben tevreden dat u die stap hebt gezet en dat in de loop van 2017 een definitieve beslissing kan worden genomen op basis van concrete analyses met zowel de voordelen als de nadelen.

U had het over de leefbaarheid in functie van het groeipakket dat we in de kinderbijslag zullen uitrollen. Dat is zeer belangrijk. De sector heeft belangrijke signalen gekregen dat trap 0 en trap 1 in de toekomst een extra financiële ondersteuning krijgen. Ik ben benieuwd welke effecten dat zal hebben op het al dan niet IKG-systeem.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, dit thema is hier al meermaals ter sprake gekomen en ik heb zelf heel wat vragen over het introduceren van die mix in het systeem. Ik noteer dat de bevraging bij die acht organisatoren helemaal niet eenduidig is. Mijn grootste bezorgdheid betreft de vraag welke ouders toegang hebben tot de IKG-plaatsen en welke niet. Een en ander heeft zijn belang en consequenties. De prijs die normaal gezien wordt gevraagd bij het vrije tarief, ligt iets hoger dan het maximumtarief dat ouders betalen in IKG-opvang.

We kunnen leren uit het proefproject dat u aankondigt en dat begin 2017 van start gaat. Minister, kunt u meer toelichting geven over waar dat proefproject

zich situeert? Of hangt dat ook af van de verdere besprekingen volgende week? Over hoeveel organisatoren gaat het? En wordt de vraag met betrekking tot de voorrangsbepaling – welke ouders in welk type opvang – daarin meegenomen?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Ik ben blij dat er werk wordt gemaakt van een dergelijk proefproject. Ik zie in die IKT-mix wel potentieel. We moeten wel eerlijk stellen dat de realiteit van vandaag is dat ouders ook switchen van kinderopvang, van niet-inkomensgerelateerde naar inkomensgerelateerde, zodra ze een plaats krijgen in die inkomensgerelateerde opvang. Of dat dan in twee initiatieven of binnen één initiatief gebeurt, daar zie ik niet echt een verschil in.

Het zal ons ook toelaten om initiatieven de kans te geven om uit te breiden en niet te moeten wachten op subsidies voor nieuwe plaatsen. En het is toch onze betrachting om meer plaatsen te creëren.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Ik denk dat het huidige systeem een rem is op uitbreiding. Als organisaties willen uitbreiden, maar onder een IKG-systeem zitten, moeten die extra plaatsen ook onder dat IKG-systeem. Sommige doen dat ook, maar financieren die plaatsen dan zelf. Je zit dus eigenlijk met een dubbel subsidiesysteem, maar voor de ouders geven ze allemaal dat IKG-systeem. Dat is een enorme druk. Ze kunnen dat even volhouden, maar ook niet zo lang. Veel organisaties kiezen ervoor om dan maar niet uit te breiden, totdat ze weten dat er plaats is in het IKG-systeem. Maar daardoor heb je effectief soms fysiek beschikbare plaats die niet benut wordt, omdat er geen subsidies zijn.

Ik hoor hier graag binnen de meerderheid een debat over de vraag of we nu wel of niet naar IKG-systemen moeten gaan. Er is nog een derde weg natuurlijk, namelijk: voorzie in voldoende subsidies zodat die organisaties die in IKG willen instappen, dat ook kunnen doen, en zij die ervoor kiezen om het niet te doen, het niet doen. Op die manier kun je vermijden dat de IKT-mix nodig is, omdat je op die manier echt de vrijheid aan de crèches geeft om al dan niet in het ene of het andere systeem te stappen.

Ik vermoed dat heel veel mensen voor het IKT-systeem zullen kiezen, omdat het een interessanter systeem is. Het lijkt me ook goed voor de maatschappij, omdat we dan inkomensgerelateerde plaatsen hebben. Ik hoop dus dat bij de begrotingsgesprekken dit debat weer in het geheugen zit en dat we voldoende plaatsen hebben onder het IKG-systeem in de crèches.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik ben het eens met mevrouw Van den Brandt. Als we 300 à 400 miljoen euro hebben, kunnen we dat allemaal oplossen. Dat is zeker waar.

Als u in mijn antwoord opgemerkt hebt dat er wel wat reticenties zijn tegen deze piste, is dat zeker juist. Er zijn zeker een aantal mensen die daar niet echt voor staan te springen. Maar het was de wens van het parlement om daaromtrent te bekijken wat er mogelijk was, en we gaan dat dus uiteraard ook doen.

Men zal met het proefproject een achttal settings hebben. Die moeten gevarieerd zijn qua samenstelling en type opvang, om te weten dat men dat allemaal kan bekijken. Uiteraard moet er rekening gehouden worden met de effecten op de voorrangregels en zo meer. Het behoort tot het proefproject om dat te doen.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Lies Jans (N-VA): Ik wil nog inpikken op de uitspraak van mevrouw Van den Brandt. Ik zou ook heel graag hebben dat we het nodige budget hebben om alle initiatieven die erom vragen, de nodige subsidies te geven, maar helaas zitten we met een realiteit. En dan vind ik het heel belangrijk dat we naar de ondernemers in de opvangsector luisteren en naar oplossingen zoeken om het voor hen financieel leefbaar te maken. Daarom vraag ik, minister, om zo snel mogelijk dat proefproject op te starten, conclusies te trekken en dan beslissingen te nemen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ortwin Depoortere aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over enkelbanden voor minderjarigen – 78 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: De heer Depoortere heeft het woord.

Ortwin Depoortere (Vlaams Belang): Minister, in het Vlaamse regeerakkoord staat gestipuleerd dat er een duidelijke, maatschappelijke reactie moet komen op jeugddelinquentie. Een van de regeringspartijen, de N-VA, hield recent in de media een pleidooi voor een enkelband voor minderjarige delinquenten. Daarnaast denkt de N-VA ook aan andere maatregelen uit het strafrecht voor volwassenen, zoals de probatie en de beoordeling door twee jeugdrechters. Verder wordt er ook kritiek geleverd op het feit dat er geen wetenschappelijke basis zou zijn voor het jeugdsanctierecht. Zo zou er geen algemeen beeld zijn van het effect dat een plaatsing in een gesloten instelling heeft.

Minister, bent u voorstander van het opleggen van enkelbanden aan minderjarigen? Bent u het eens met de kritiek dat er geen wetenschappelijke basis is voor het jeugdsanctierecht? Op welke manier kan daaraan desgevallend verholpen worden? En welke invulling geeft u aan de passage uit het regeerakkoord over een "duidelijke, maatschappelijke reactie op jeugddelinquentie"?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega, als aan jongeren wordt gevraagd hoe zij naar een reactie op delicten kijken, komt daar unaniem uit dat zij 'iets willen leren'. Dat was ook zo in de input van de werkgroepen voor een Vlaams decreet betreffende jeugddelinquentie. In veel situaties wordt er volgens hen enkel gekeken naar welke sanctie er moet worden gegeven en niet naar wat eruit kan worden geleerd. Een andere kritische kanttekening die zij maken, is dat er zelden doelen verbonden zijn aan de straf. Er is bij de jongeren dan ook weinig enthousiasme of begrip voor het elektronisch toezicht. De enkelband zien zij als een te harde en stigmatiserende reactie, waarbij bovendien elk doel en elke leermogelijkheid ontbreekt. Ik herhaal dat dit de visie is van jongeren met ervaring binnen de jeugdhulp in Vlaanderen.

Collega's, we moeten teruggrijpen naar de ambitie die we in het regeerakkoord hebben omschreven om als antwoord op jongeren die een als misdrijf omschreven feit plegen, een gedifferentieerd aanbod van constructieve, herstelgerichte maatregelen te bieden.

Stakeholders die deelnamen aan het maatschappelijk debat naar aanleiding van de opmaak van een decreet rond jeugddelinquentie, hebben ook hun bedenkingen en bezorgdheid geuit omtrent het voorzien van de enkelband als reactie op een delict gepleegd door een minderjarige. Het ingeschat stigmatiserend effect is daarbij een grote zorg, ook bij professionelen.

Het is in de discussie niet onbelangrijk om stil te staan bij wat ouders en opvoedingsverantwoordelijken willen en kunnen dragen in dezen. De stakeholders die het elektronisch toezicht niet meteen afschieten als mogelijke reactie op een delict gepleegd door een minderjarige, zien vooral voordelen in het introduceren ervan binnen bepaalde modaliteiten en randvoorwaarden. Zo zou elektronisch toezicht mogelijks een oplossing kunnen bieden om de effectiviteit van een opgelegd huisarrest te garanderen. Anderen zien in elektronisch toezicht een middel om een gesloten plaatsing te vermijden of ter beveiliging van de minderjarige.

We moeten wijzen – en dit is een zeer belangrijke kanttekening – op het feit dat dergelijke maatregelen, dit geldt zowel voor het huisarrest als de enkelband, een 'vrij stabiele thuissituatie' veronderstellen. Dit bleek ook uit een proefproject in Rotterdam. Net dit blijkt bij heel wat jeugdige delictplegers te ontbreken, waardoor we zeer voorzichtig moeten zijn in de bewering dat een enkelband als sanctie voor minderjarigen de facto wenselijk of effectief zou zijn.

Wanneer elektronisch toezicht zou worden overwogen als reactie op een delict gepleegd door een minderjarige, kan dit voor de deelnemers aan het maatschappelijk debat enkel worden opgelegd voor bepaalde zwaardere delicten, wanneer er bovendien voorzien wordt in voldoende begeleiding en sowieso enkel in de fase ten gronde. Uit het gevoerde maatschappelijk debat en uit de ervaringen in Nederland komt in elk geval geen eenduidig draagvlak naar voren voor enkelbanden voor minderjarige delictplegers. Met het nieuwe decreet rond jeugddelinquentie wensen we meer de nadruk te leggen op onder meer de verantwoordelijkheid van de minderjarige en hier hangen we een duidelijke, maatschappelijke reactie aan vast. We schuiven hierbij een evenwichtige aanpak naar voren waarbinnen zowel herstel, sanctie als zorg en begeleiding hun plek moeten krijgen.

Een jongere moet groeien in het opnemen van verantwoordelijkheid en moet hiervoor de nodige tijd krijgen. Een jongere die een delict pleegt, is hierin niet anders. Hij moet leren beseffen dat hij zelf verantwoordelijk is voor zijn daden en hij moet leren daarmee om te gaan. Dit leren opnemen van verantwoordelijkheid door minderjarigen vraagt om een aanpak van delinquentie die soms anders is dan bij volwassenen. In elk geval is het belangrijk om te investeren in jonge delinquenten en daarbij moeten ze heel goed begeleid en ondersteund worden zodat ze niet opnieuw criminele feiten plegen.

Beweren dat er geen wetenschappelijke basis of onderbouw is voor het nieuwe jeugddelinquentierecht, is voorbijgaan aan de studies die er wel degelijk zijn en het werk dat reeds verricht is. De werkgroep jeugdsanctierecht heeft bijvoorbeeld al erg veel en goed werk verricht. De vijf principes die door hen naar voren worden geschoven bij hun voorstelling van een 'constructief jeugdsanctierecht' zijn alle wetenschappelijk onderbouwd.

Verder is er relevant onderzoek door het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (NICC), is er recidive-onderzoek door professor Jenneke Christiaens, zijn er studies met betrekking tot de hersenontwikkeling van kinderen die een andere aanpak verantwoorden, de studie 'De schade hersteld?', een onderzoek naar herstelbemiddeling bij jeugdige delinquenten in Vlaanderen door Bureau Beke enzovoort.

Op dit moment is er een audit aan de gang van de behandelunit in gemeenschapsinstelling De Kempen te Mol, Campus De Hutten die wordt uitgevoerd door professor Jenneke Christiaens en professor Els Dumortier van de Vrije Universiteit Brussel. Deze audit past binnen onderzoek 'What Works'. In de praktijk baseren de gemeenschapsinstellingen zich in hun werking op de zorgvuldig ontwikkelde rehabilitatietheorieën van het Risk-Need-Responsivity Model en het Good Lives Model die specifiek gericht zijn op minderjarige delictplegers. Elk model heeft zijn

specifieke invalshoek. Het Risk-Need-Responsivity Model legt het accent op terugvalpreventie terwijl het Good Lives Model expliciet aandacht besteedt aan welzijnsbevordering.

Verder hebben we in Vlaanderen, met Emmaüs te Mechelen, de voorbije jaren ook al heel wat ervaring opgedaan inzake Multi System Therapy (MST). Uit de nauwgezette monitoring blijken positieve resultaten inzake de inzet van de methodiek. We starten ook een project rond veelplegers in samenwerking met de stad Antwerpen. We zullen hierbij aandacht hebben voor de monitoring van deze ketenaanpak. Het is de bedoeling dat we een beschrijvend onderzoek opstarten naar werkzame aanpak van jeugddelinquentie in Vlaanderen; we denken hierbij aan de bevindingen met MST, Youth at Risk, de welzijn-onderwijsaanpak te Mechelen rond een tweetal scholen en ook het project veelplegers te Antwerpen.

Tot slot, zoals u weet, worden momenteel ook de contouren uitgetekend voor het onderzoeksdesign voor een longitudinale studie zoals opgenomen in de 2.0-aanpak van de jeugdhulp in Vlaanderen. Ook hier zullen we inzichten verwerven over de levensloop van jongeren in de jeugdhulp. Het lijkt ons hierbij belangrijk oog te hebben voor de 'desistance': wat maakt dat jongeren op een bepaald moment de jeugdhulp verlaten of niet meer met politie en/of Justitie in contact komen. Dit kan ons immers veel leren over de factoren waar we versterkt moeten op inzetten, zoals de omgeving, opleiding, duurzame relaties enzovoort.

In de aanloop naar het gevoerde maatschappelijk debat en het uitwerken van een gedragen visie, werd er tevens een wetenschappelijke analyse uitgevoerd door een consortium van universiteiten. De opdracht betrof het in kaart brengen van de omgeving waarbinnen een nieuw Vlaams jeugddelinquentierecht vorm dient te krijgen. Het onderzoek werd gevoerd rond volgende drie componenten: ten eerste een actueel overzicht van bestaand wetenschappelijk onderzoek rond de aanpak van jeugddelinquentie, ten tweede een kritische evaluatie van het maatregelenpakket dat op heden van kracht is met betrekking tot jongeren die jeugddelinquentie plegen en ten derde een analyse van de actuele maatschappelijke context in Vlaanderen waarin een nieuw Vlaams jeugddelinquentierecht vorm moet krijgen. Bij de eerste twee zaken werd uitdrukkelijk gesteld om ook over de landsgrenzen heen te kijken. De gevraagde analyse bracht evoluties, nieuwe tendensen en fenomenen die betekenisvol kunnen zijn aan het licht bij de vormgeving en invoering van een nieuw jeugddelinquentierecht en er werd aandacht besteed aan de impact van elk van deze factoren met oog voor hun eventuele onderlinge samenhang.

Dan hebben we het over de dingen die betrekking hebben op de principes, het basiskader en de uitvoeringsmodaliteiten van een toekomstig decreet rond jeugddelinquentie. Deze omgevingsanalyse is een publiek document, dat terug te vinden is op de website van het Agentschap Jongerenwelzijn.

Een duidelijke maatschappelijke reactie op jeugddelinquentie bestaat erin om eerlijk te zijn in wat je zegt en wat je doet. We antwoorden op de vraag waarom we doen wat we doen op de manier waarop we dat doen en dit in een taal die begrijpelijk is. Minderjarigen moeten weten dat, wanneer ze een maatschappelijke norm overtreden, ze hiervoor verantwoording moeten afleggen en hiervoor verantwoordelijk zullen worden gesteld. Ze moeten weten dat de eerste finaliteit van een jeugddelinquentierecht, en de reacties op delicten, normbevestiging is. Het normbevestigend karakter zit in de inhoud van de reactie door de link met het delict. Dit uit zich bijvoorbeeld in het werken rond herstel en te wijzen op slachtofferschap. Ze moeten weten dat de maatschappij de boodschap geeft dat bepaald gedrag niet geaccepteerd wordt en niet zonder gevolg blijft.

De normbevestigende reactie op het delict wordt het best onderscheiden van een eventuele nood aan jeugdhulp. Het voorzien in een aparte vordering en het

uitwerken van een specifiek en helder aanbod aan reacties draagt ook bij aan de duidelijkheid. Er moet duidelijkheid geschapen en geboden worden voor zowel de vermoedelijke dader, de opvoedingsverantwoordelijken als het slachtoffer.

Duidelijke maatschappelijke reacties op jeugddelinquentie zijn ook proportionele reacties. Die houden rekening met factoren die betrekking hebben op zowel het delict zelf als op de persoon van de vermoedelijke dader. In die zin is de aandacht voor de context van de minderjarige een zeer belangrijk element. We moeten dan ook zeker bekijken of we sancties van volwassenen zomaar kunnen overzetten naar minderjarigen. We kunnen hierbij leren uit ervaringen inzake eerdere proefprojecten die uitwijzen dat een stabiele thuiscontext toch een belangrijke kritische succesfactor is, die zeer sterk geldt voor jongeren.

De voorzitter: De heer Depoortere heeft het woord.

Ortwin Depoortere (Vlaams Belang): Minister, ik kan uit uw uitgebreid antwoord concluderen dat u een gedegen antwoord hebt geformuleerd op de kritiek die erin bestaat dat er geen wetenschappelijke studies zouden zijn.

Nadat ik uw antwoord heb beluisterd, ben ik van mening dat die er wel degelijk zijn. Er zijn wel degelijk een aantal studies geweest en er zijn er ook nog een aantal lopende. Ik verwijs in dat verband naar uw melding van een onderzoek naar veelplegers dat er zou zijn in de stad Antwerpen.

Minister, zal dit onderzoek ook worden uitgebreid naar andere grootsteden? Ik kan mij niet van de indruk ontdoen dat nogal wat veelplegers zich namelijk eerder in grotere steden situeren dan in kleinere gemeenten. Tot zover mijn opmerkingen over de wetenschappelijke basis.

Uiteraard zijn we het er wellicht allemaal over eens dat minderjarige delinquenten voor hun verantwoordelijkheid moeten worden geplaatst. U spreekt over herstel, sanctie en zorg. Dat is inderdaad een nobele doelstelling. Ik zou er enkel aan willen toevoegen dat er bij de bevolking meer en meer de vraag leeft of die jeugdige delinquenten wel genoeg worden bestraft. Men kan jeugdige delinquenten inderdaad wel voor hun verantwoordelijkheid stellen. Ik ben bereid om te aanvaarden dat er een zekere context speelt bij minderjarige delinquenten, maar toch moeten we er ons voor hoeden dat we bij de bestraffing van jeugdige delinquenten kijken naar de vorm van misdaden. Zo hoeft er bij de bevolking geen sfeer te ontstaan – en mijns inziens is die wel degelijk in opgang – dat er een zekere normvervaging optreedt en dat men de dader eerder beschouwt als slachtoffer in plaats van hem te bestraffen.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, mijnheer Depoortere, we hebben inderdaad een werkstuk gemaakt over hoe wij als fractie de hervorming van het jeugdsanctierecht zien. Een van de elementen die daarin stonden, ging inderdaad over elektronisch toezicht voor minderjarigen. Het bouwde verder op een aanbeveling die stond in de tekst die de experts hebben gemaakt. Wij hebben gekozen om daarin te zeggen dat het in het arsenaal van de jeugdrechter belangrijk lijkt om dat mogelijk te maken. Alleen maar in de fase ten gronde, alleen maar voor zware delicten en uiteraard wanneer het goed wordt begeleid. Dat was ook de aanbeveling van de jeugdhulpverleners, de verwijzers, de magistratuur inclusief de jeugdrechters in het expertenpanel.

Wij denken dat dat belangrijk kan zijn omdat de jeugdrechter de individuele situatie kan inschatten, maar ook omdat je er zo voor kunt zorgen dat jongeren thuis kunnen blijven in plaats van bijvoorbeeld te worden opgesloten. En dat, als de omstandigheden dat toelaten en als er inderdaad een stabiele thuissituatie is,

zorgt ervoor dat de jongere niet zo diep in het jeugdsanctiesysteem wordt gestoken als wanneer hij bijvoorbeeld naar een gemeenschapsinstelling moet gaan. Dat maakt zijn re-integratie dan ook veel gemakkelijker.

En als er dan wordt gerefereerd aan studies over het effect van elektronisch toezicht op minderjarigen, zou ik toch graag refereren aan de studie 'Geboeid door de enkelband', uitgegeven door het Nederlandse ministerie van Justitie. Daarin staat duidelijk dat zowel de ouders als de minderjarigen zelf het systeem als positief ervaren. Er wordt hier gezegd dat er geen enkele onderbouw bestaat dat dit voor minderjarigen ook een positief aspect zou kunnen behelzen. Maar dan zou ik toch graag hebben dat we eens kijken naar de studie waaraan ik net heb gerefereerd en die is uitgegeven door het Nederlandse ministerie van Justitie en waarin duidelijk het omgekeerde staat.

Wij kijken verder uit naar de discussie over het jeugdsanctierecht in het parlement. Dat is een interessant en belangrijk moment voor dit parlement.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Ik wil expliciet zeggen, minister, dat ik tevreden ben met uw antwoord. Zo vaak kan ik dat niet doen. Ik hoor toch duidelijk dat de constructieve celgerichte visie voorop blijft staan. Ik maak mij daar eerlijk gezegd zorgen over. Door suggesties te doen om het straf- en begeleidingsaspect uit elkaar te trekken, stap je net af van die constructieve celgerichte visie. Het opsplitsen van die twee is geen goede zaak.

Ik hoor u ook wetenschappelijke onderbouw geven. U somt een aantal experten op die zeker de bagage en de expertise hebben om hiermee om te gaan. Daarom kijk ik uit naar de debatten. Ik ben enigszins gerustgesteld dat de visie die erachter zit wel degelijk wetenschappelijk onderbouwd is en gericht is op de visie die ons allen zou moeten binden.

De voorzitter: De heer Depoortere heeft het woord.

Ortwin Depoortere (Vlaams Belang): Voorzitter, het is natuurlijk een nadeel als men nogal wazige passages in het regeerakkoord opneemt. Dan komt men soms tot de vaststelling dat regeringspartijen daar soms een andere invulling aan geven. Ik kijk bijzonder uit naar de discussie over de hervorming van het jeugdsanctierecht en hoe men hier de neuzen in dezelfde richting zal laten wijzen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de open brief van de centra algemeen welzijnswerk (CAW's) – 95 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Joris Vandenbroucke aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de vluchtelingen-teams in de centra algemeen welzijnswerk (CAW's) – 130 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Minister, de centra algemeen welzijnswerk (CAW's) zijn uw bondgenoot voor de zorgzame samenleving. Zij onthalen mensen

met grote zorgvereisten, zij staan met twee voeten in het veld, om dag in dag uit zorg te bieden op een heel laagdrempelige manier.

In een open brief trekken ze aan de alarmbel. Ze wijzen er terecht op dat mensen snel naar de juiste hulp moeten worden doorgestuurd. Je mag hen niet laten wachten. Hoe sneller de hulp op gang komt, hoe minder problemen escaleren. Bijvoorbeeld mensen met een relatieprobleem kun je tijdig en goed begeleiden. Als je dat laat aanslepen, eindigt dat in een echtscheiding, met alle gevolgen van dien. Het komt er dus op aan om op tijd hulp te bieden. Het gaat trouwens niet alleen om echtscheidingen, maar om een heel spectrum van hulpaanbod.

De CAW's worden geconfronteerd met lange wachttijden en wachtlijsten. Bij hun eigen werking, bij de mensen die ze zelf onthalen, maar ook bij de partners waarnaar ze potentieel kunnen doorverwijzen.

De CAW's kenden de afgelopen jaren veel veranderingen. Zo kwam er de fusie van de CAW's, en er waren beleidsmatige veranderingen zoals het decreet Integrale jeugdhulp. Daardoor kwamen er heel veel verwachtingen bij voor de CAW's. Bij de inzet op de vermaatschappelijking van de zorg is het preventieve werk van CAW's cruciaal. Deze operaties verliepen allemaal parallel met besparingsoefeningen. Onder meer de werkingsmiddelen zijn al jaren bevroren. Dat voel je op het terrein, dat voel je tot op de werkvloer.

Ik wil erkennen dat de CAW's werden versterkt in het kader van de opvang en begeleiding van asielzoekers en erkende vluchtelingen. Dat is ook een van hun taken. Minister, u hebt daarvoor vijftig voltijds equivalenten bijgecreëerd. Dat is positief.

In hun oproep wijzen de CAW's op het spanningsveld tussen bekendmakingscampagnes en wachttijden. Ze vinden het cynisch dat er aan de ene kant wordt ingezet om het CAW-werk bekender te maken. Dat is nodig. Het gaat om groepen die nu niet bereikt worden. Het is nodig om die groepen de hand te reiken, zodat iedereen zijn weg vindt. Anderzijds is het zo dat hoe meer de mensen de weg vinden, hoe langer de wachttijden en de wachtlijsten worden. Je moet daar outreachend werken. Je moet daarop inzetten. Je moet de eerstelijnswerking bekendmaken. Je moet er tegelijkertijd voor zorgen dat er voldoende capaciteit is, om dan ook de gecreëerde vraag op te vangen. In hun open brief stellen de CAW's dat die opvang er nu niet is. Ze kunnen niet leven met campagnes om mensen in de wachtkamer te zetten.

Minister, u hebt in het kader van de asielcrisis de CAW's versterkt. Er is de reële vraag of dit met structurele middelen zal zijn of met middelen die momenteel staan ingekaart. We hebben naar aanleiding van de Septemberverklaring een debat gehad over de budgetten die worden vrijgemaakt voor de asielcrisis. Daar is gebleken dat die budgetten worden verminderd. U hebt ons, samen met uw collega-ministers, gerustgesteld: u zou dat opvangen met reguliere middelen. Daaruit leid ik af dat u voor de CAW's reguliere middelen zult zoeken, om die vijftig voltijds equivalenten te behouden.

Minister, wat zult u antwoorden op de oproep van de CAW's? Op welke manier zult u de wachttijden bij de CAW's inkorten?

Wat was de impact van de bekendmakingscampagne? Hoe evalueert u die?

Op welke manier zult u de CAW's ondersteunen om niet enkel bekendmakingscampagnes te voeren maar ook om echt outreachend te werken?

Is de recente versterking in het kader van de asielcrisis afdoende om een antwoord te bieden op de vele vragen van asielzoekers en erkende vluchtelingen?

Zal dit project met reguliere middelen worden voortgezet? Of is hier mogelijk het einde van een waardevol project in zicht?

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp.a): Minister, ik verwijs om te beginnen naar de omzendbrief 'Aanpak vluchtelingencrisis' van 2 oktober 2015. Daarin kondigt u een hele reeks maatregelen aan om binnen uw beleidsdomein de vluchtelingencrisis het hoofd te bieden. In die rondzendbrief wordt ook sterk gefocust op de nood aan extra woonbegeleiding van vluchtelingen, maar ook aan psychosociale begeleiding.

Dat laatste is zeer terecht, gelet op wat die mensen allemaal hebben meegemaakt. Ze hebben havelen en goed achtergelaten, naasten achtergelaten, een lange tocht ondernomen, zijn terechtgekomen in een omgeving met een vreemde taal en een ander cultureel patroon, vaak met een zeer onzeker perspectief op de toekomst, en dat geeft aanleiding tot geestelijke gezondheidsproblemen bij heel wat vluchtelingen.

Voor 2016 hebt u een budget van 2,6 miljoen euro vrijgemaakt om vijftig extra mensen aan te werven bij de CAW's om de begeleiding van vluchtelingen te versterken. Ik begrijp uit contacten met het werkveld dat dit na zes, zeven maanden heeft geresulteerd in een bijkomende expertise bij de CAW's, dat er een goede samenwerking is gegroeid met de lokale opvanginitiatieven (LOI's), met de collectieve opvang en met de dienst Integratie en Inburgering en met de lokale OCMW's. Er is een hele keten van hulpverlening die is versterkt dankzij de versterking van de CAW's.

In de rondzendbrief staat evenwel dat de versterking zo wordt uitgebouwd dat er rekening wordt gehouden met een mogelijke afbouw bij een dalende instroom van vluchtelingen. Die passage heeft een aantal CAW's in de pen doen kruipen. Ik kreeg bijvoorbeeld een nota van CAW De Kempen, dat spreekt over aan de alarmbel trekken, want ze krijgen gemengde signalen over de voortzetting van dit project.

Minister, hoe evalueert u de werking van de vluchtelingenteams tot zover? Hoe evolueert de grootte van de doelgroep van deze psychosociale begeleiding en de woonbegeleiding? Welke gevolgen verbindt u hieraan voor wat een mogelijke bijstelling betreft? Er is twijfel bij het werkveld of de financiering voor 2017 wel wordt voortgezet.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: We erkennen natuurlijk dat de uitdagingen in het eerstelijns welzijnswerk, waarbij de CAW's een belangrijke rol opnemen, niet gering zijn. Maar het moet toch ook duidelijk zijn dat we de voorbije periode, sinds de start van de legislatuur, wel degelijk al inspanningen leverden, ook voor de CAW's. Het gaat over ongeveer 20 voltijdsequivalenten (vte) of ruim 1,3 miljoen euro. We geven een kort overzicht: zo werd de crisisjeugdhulp uitgebreid met 9 vte's, werden in Limburg 1,29 vte's en in Halle-Vilvoorde 1,45 vte's ingezet na overheveling van de middelen vanuit de centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning (ckg's) in de crisismeldpunten. We zetten ook in op Wonen en Welzijn door de toekenning van 8,8 vte's. Daarnaast werden in het raam van de gesubsidieerde contractuelen (gesco's) 41,63 vte's binnen de sector van de CAW's geregulariseerd.

Als u ons vraagt hoe we de prioriteiten zien voor de CAW's in de komende periode, dan zijn we duidelijk: we zien drie belangrijke zaken. Ten eerste willen we naar een meer doorgedreven samenwerking met actoren op de eerste lijn die

in hun decretale opdracht eenzelfde onthaalopdracht hebben. We denken hierbij naast de CAW's ook aan de sociale diensten van de OCMW's en de diensten maatschappelijk werk van de mutualiteiten. We moeten meer geïntegreerd werken en de krachten bundelen. Ik kom dadelijk terug op het project breed onthaal dat we toen hebben gelanceerd.

Ten tweede is het belangrijk om een goed zicht te krijgen op hoe het aanbod momenteel is gespreid en dit door middel van een onderbouwde programmatie-tool. Ten derde zijn het inzetten op het voorkomen van dak- en thuisloosheid en relatie-ondersteuning, met bijzondere aandacht voor kinderen in echtscheidings-situaties, duidelijke beleidsprioriteiten.

Wat de uitdaging om inzicht te krijgen in de spreiding van het aanbod van de CAW's in Vlaanderen betreft, finaliseren we momenteel in overleg met de sector een programmatie-instrument voor de CAW's. We maken ons sterk dat dit besluit er dit jaar is, zoals ook aangekondigd in onze beleidsbrief.

Gelet op de heel diverse werking van de CAW's is dit een oefening die zorgvuldig moet gebeuren. Het model dat we hanteren, vertrekt vanuit een behoeftegestuurde programmatie, waarbij wordt gefocust op clusters van probleem domeinen. Daarbij zijn de volgende zeven clusters van probleem domeinen geïdentificeerd: wonen, relaties en persoonlijke problemen, armoede, schulden en toegang tot basisrechten, slachtofferschap als gevolg van geweld en criminaliteit, vragen ten gevolge van detentie, vragen ten gevolge van precair verblijf en vragen van minderjarigen en jongvolwassenen.

Per cluster wordt onderzocht welke relevante indicatoren een beeld geven van de hulpbehoefte in een bepaalde regio, welke actoren een aanbod van hulp- en dienstverlening in een bepaalde cluster hebben en welke plaats het aanbod van het CAW hierbinnen inneemt.

Deze informatie moet toelaten een onderbouwde inschatting te maken van het benodigde aanbod aan welzijnswerk. Extra investeringen in de sector zullen op basis van dit programmatie-instrument worden toegekend, zodat we komen tot een evenwichtige spreiding van de middelen.

Wat ons betreft, is dit programmatiebesluit een noodzakelijke voorwaarde om rationeel te kunnen spreken over het inzetten op de prioriteiten die we naar voren schuiven. Een dergelijk programmatiebesluit maakt het ook mogelijk rekening te houden met de regionale verschillen die er toch wel degelijk zijn binnen het aanbod van de CAW's.

Wat betreft de inzet op het geïntegreerd breed onthaal, is het natuurlijk zo dat het eerstelijnsaanbod van de CAW's nooit los kan worden gezien van andere initiatieven in de regio's. De uitbouw van de sociale dienstverlening van de OCMW's en het aanbod van de diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen is complementair met dat van de CAW's. In het kader daarvan verwijzen we naar de projecten 'geïntegreerd breed onthaal' die dit najaar van start zijn gegaan. Het is inderdaad de bedoeling om doelgroepen beter te bereiken en daarvoor is capaciteit nodig.

Tegelijkertijd is het ook een oefening van afstemming van acties in bepaalde situaties en kan er mogelijk ook winst worden geboekt op het vlak van efficiëntie en effectiviteit. Dit laatste geldt ook met betrekking tot structurele samenwerkingsverbanden en -afspraken met andere sectoren. Daarnaast monitoren we de werkingen van de CAW's op basis van de resultaatgerichte indicatoren. We gaan hierover jaarlijks met de CAW's in gesprek om na te gaan waar deze cijfers precies voor staan en om evoluties te analyseren. Daarbij wordt ook telkens nagegaan wat de CAW's zelf kunnen doen, zoals het afsluiten van samenwerkingsverbanden, het intern reorganiseren van hun werkingen enzovoort om tegemoet te komen aan de wachttijden.

Tot slot blijft het ook onze intentie om maximaal te onderzoeken hoe we de komende jaren kunnen inzetten op de prioritaire acties inzake het aanpakken van dak- en thuisloosheid en relatieondersteuning. We moeten hierbij ook kijken naar de inzet op nieuwe methodieken zoals bijvoorbeeld Housing First en ook binnen de relatieondersteuning focussen op specifieke kwetsbare groepen. We denken hierbij bijvoorbeeld aan kinderen in echtsscheidingssituaties. Dit zijn zaken die we nu ook al, zij het beperkt, projectmatig ondersteunen. We moeten bekijken hoe we een en ander kunnen verduurzamen op termijn.

Het moet hierbij alvast de ambitie zijn om dat verduurzamen van goede praktijken te realiseren, op basis van een onderbouwd programmatiebesluit, dus in die regio's waar het aanbod het minst is uitgebouwd.

Het doel van de campagne is dat kwetsbare mensen in geval van problemen sneller de weg naar het CAW kunnen vinden. Op die manier beogen de CAW's dat er op de lange termijn minder intensieve hulpverleningstrajecten moeten worden gelopen, omdat mensen vroeger kunnen worden geholpen. De CAW's hebben ons recent de evaluatie van hun bekendmakingscampagne bezorgd. De meeste CAW's geven aan dat het effect van de campagne merkbaar is in de onthaalwerkingen. De conclusie vanuit de sector is dat met een beperkt campagnebudget een groot bereik is gerealiseerd. Dit heeft gezorgd voor een stijging van de vraag. Ze geven aan dat het effect op de onthaalwerkingen zichtbaar is, maar niet onoverkomelijk.

Het outreachend werken door de CAW's is in hun reglementering ingeschreven: zij moeten gericht op zoek gaan naar mensen met problemen, inzonderheid de meest kwetsbaren. Ook hier willen we verwijzen naar de recent gestarte projecten 'geïntegreerd breed onthaal'. Deze projecten moeten de toegankelijkheid van hulp- en dienstverlening verhogen, vooral voor mensen in een kwetsbare situatie, zoals mensen in armoede, personen met een langdurige zorgnood en hun omgeving, personen met psychische moeilijkheden, mensen met nood aan materiële steun, mensen met een andere etnisch-culturele achtergrond.

In elk project gaan drie kernactoren aan de slag: OCMW, CAW en dienst maatschappelijk werk (DMW). Deze drie actoren hebben elk verschillende competenties ontwikkeld op thema's of specifieke doelgroepen. De bedoeling is dat ze vorm geven aan een herkenbaar en toegankelijk breed onthaal van de hulp- of dienstverlening en de strijd tegen onderbescherming aangaan. Het samenleggen van deze competenties moet onder andere resulteren in een betere en snellere rechtentoekekening, het beter bereiken van mensen met welzijnsvragen en het voorkomen dat mensen afhaken. Tegelijkertijd willen de projecten nog beter inzetten op het ondersteunen van informele zorg en een netwerk ontwikkelen. Het geïntegreerd breed onthaal moet zich ontpoppen als een flexibele vorm van dienstverlening die zich niet noodzakelijk afspeelt op een vaste fysieke locatie van een of meerdere organisaties, maar ook op verplaatsing, in wijken en op evenementen.

In de projectoproep is het outreachend werken als een belangrijk beoordelingscriterium opgenomen. We zijn ervan overtuigd dat om de onthaalopdracht goed uit te voeren, goede contacten nodig zijn met basisvoorzieningen die zich kort bij de leefwereld van de mensen bevinden. Dan denken we vooral aan buurtwerk, verenigingen waar armen het woord nemen, huisartsen, Huizen van het Kind enzovoort.

Voor alle duidelijkheid, we hebben op 2 oktober 2015 met een oproep snel gevolg gegeven aan de asielcrisis. Die oproep omvatte een resem aan maatregelen, bijvoorbeeld ook acties naar de niet-begeleide minderjarigen, naar kinderen en de versterking van de dienstverlening van Kind en Gezin, rond traumabegeleiding enzovoort. Met de oproep en de besluitvorming konden we vanaf begin 2016 inderdaad ook de CAW's tijdelijk versterken voor de ambulante of mobiele

psychosociale begeleiding en de woonbegeleiding van vluchtelingen. Dit was een aanzienlijke investering en bleek doorheen 2016 in eerste instantie voldoende te zijn om aan de noden voor deze doelgroep tegemoet te komen.

Uit de monitoring in 2016 merken we wel grote regionale verschillen en de nood tot afstemming op het terrein. We verwachten in dit kader een nauwe samenwerking van de CAW's met onder andere de gespecialiseerde gezondheidszorg, de lokale besturen, OCMW's, de integratiesector en actoren met specifieke expertise in verband met de doelgroep. Die nood aan lokale afstemming zetten we ook om in een samenwerkingsprotocol tussen de CAW's en de lokale besturen, de OCMW's en de gemeenten dus, betreffende de begeleiding van vluchtelingen. Daarin wordt meer specifiek vermeld wat wordt begrepen onder woonbegeleiding en psychosociale begeleiding vanuit de CAW's. Ook de samenwerkingsafspraken tussen OCMW en CAW met betrekking tot doorverwijzing van vluchtelingen door het OCMW naar het CAW worden beschreven, alsook afspraken betreffende de samenwerking tussen het CAW en het lokale bestuur met betrekking tot regionale coördinatie.

We moeten de inzet vanuit Vlaanderen ook bekijken in het geheel van maatregelen, ook de maatregelen genomen op federaal vlak. Zoals u weet, nam minister Borsus, federaal minister van Maatschappelijke Integratie, ook initiatieven inzake de bevordering van de integratie van erkende vluchtelingen en subsidiair beschermden in het kader van de opvolging na de asielprocedure. We verwijzen naar de maatregel om bijkomend 10 procent toe te kennen van het leefloon en het equivalent leefloon dat terugbetaald wordt door de staat aan de OCMW's voor de erkende vluchtelingen en personen met subsidiaire bescherming.

Zoals u weet, werden de middelen over de CAW's in een eerste beweging lineair verdeeld over de verschillende provincies. Het idee hierachter was om op deze manier enerzijds proactief in te spelen op de asielcrisis, door teams snel klaar te hebben, en anderzijds ook de definitieve huisvesting zo veel mogelijk gespreid over Vlaanderen te realiseren. Ondertussen stellen we vast dat de meeste erkende vluchtelingen zich vestigen in de grootsteden en centrumsteden. We zien dus een verschuiving naar de inzet in meer prioritaire steden en regio's, met name die waar de instroom het hoogst is.

Met een besluit van de Vlaamse Regering van 15 juli 2016 werd dan ook beslist om de resterende 40 procent van de subsidie te verdelen a rato van de cijfers inzake instroom van erkende vluchtelingen tussen januari 2016 en september 2016 en de registratie van de begeleidingen van erkende vluchtelingen binnen de CAW's.

De regionaal verschillende instroom en de nood aan afstemming op het terrein, zijn dus belangrijke bevindingen van de voorbije periode en de verhoogde inzet op begeleiding van erkende vluchtelingen. We volgen daarom momenteel actief de cijfers inzake uitstroom uit de asielcentra op. We stellen vast dat er ook in de eerste maanden van 2017 nog een te verwachten, vertraagde uitstroom is. We gaan op dit ogenblik, zowel op niveau van de Vlaamse Regering, als op het terrein, en dit op niveau van de VVSG en de CAW's – we hebben dat overleg recent nog gehad – bekijken hoe we de verdere begeleiding van erkende vluchtelingen en subsidiair beschermden kunnen garanderen. Die gesprekken zijn op dit moment bezig.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Ik ga beginnen met het laatste: de opvang van de asielcrisis. Ik hoor u zeggen dat er vijftig regionaal verspreid zijn en dat men nu gaat kijken of men eventueel moet bijpassen en sommige regio's meer versterken dan andere. Op zich lijkt me dat een goede logica. Wat ik niet begrijp, is of u met de 40 procent die u nu gaat verdelen, bedoelt dat er boven op de huidige 50 vte's wordt gekeken hoe er extra regionale versterking komt, of in plaats van de 50

vte's nu wordt gekeken hoe er een herverdeling van die mensen kan zijn. Ik heb ook geen termijn gehoord van hoelang u zich nog engageert om die extra ondersteuning van de CAW's te garanderen. Ik denk dat de begeleiding, zeker de psychosociale maar ook de woonbegeleiding, absoluut nog niet ten einde is.

Ik denk dat we eens een apart debat moeten hebben over de vraag wat breed onthaal betekent en wat de verhouding is met het lokaal sociaal beleid, hoe het allemaal georganiseerd is, wat bijvoorbeeld de verhouding is met de integrale jeugdhulp enzovoort. Dat zou ons nu iets te ver leiden.

Ik hoor u enerzijds zeggen indicatoren te zullen maken en een behoeftegestuurde programmatie te zullen doen. Het lijkt me goed dat u aan programmatie gaat werken binnen de CAW's. Op die manier kan men ernstige groeipaden hebben. De zeven thema's volgens dewelke u die behoeftes analyseert, verschillen echter van uw twee prioritairere thema's, namelijk dak- en thuisloosheid en echtscheidingen en relaties. Ik vraag me af hoe u dat rijmt. De zeven thema's die u opsomt, bevatten immers heel relevante thema's, die volgens mij even prioritair zijn als andere. Betekent dat dat er minder zal worden ingezet op bijvoorbeeld slachtofferbegeleiding of detentievragen dan op dak- en thuisloosheid? Dat zou immers jammer zijn. Ik denk dat we naar een en-enverhaal met de CAW's moeten gaan.

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp.a): Minister, ik dank u voor de uitgebreide schets van de totaalaanpak van de vluchtelingencrisis binnen uw beleidsdomein. Ik heb een aantal dingen gehoord die me zeer redelijk klinken. Zo zal bij de tweede schijf waarmee u die tijdelijke versterking financiert, die 40 procent, meer worden bekeken waar de noden daadwerkelijk het grootst zijn, gelet op de grote regionale verschillen en ook de nood aan lokale afstemming.

Toen ik echter mijn oren echt begon te spitsen, stopte het antwoord helaas, namelijk toen het ging over de iets verdere toekomst. Het is daarover dat de CAW's een duidelijk antwoord verwachten. Ik heb u horen zeggen dat u de cijfers van de uitstroom van vluchtelingen uit de opvangcentra nauwgezet zult bekijken. Ik wil u daar graag bij helpen en erop wijzen dat er vandaag bij het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS) nog 17.000 dossiers liggen waarin nog geen beslissing is genomen. We weten dat er tot op heden in 6 op de 10 dossiers een asielstatus wordt toegekend, dat in de eerste 8 maanden van 2016 10.845 personen de asielstatus daadwerkelijk hebben gekregen, wat evenveel is als in heel 2015. Met andere woorden, er komt nog een hele stroom aan dossiers, aan mensen die zullen worden erkend als vluchteling en nood zullen hebben aan woonbegeleiding, aan psychosociale begeleiding. Dat is ook precies de conclusie van een dossier dat werd opgemaakt door CAW Oost-Brabant. Daar schat men dat die nood aan begeleiding in 2017 minstens even groot zal zijn als in 2016. Ik heb u niet horen zeggen dat u al hebt beslist die middelen te zullen continueren voor het hele jaar 2017. Als uit monitoring blijkt dat de nood even groot of misschien zelfs groter is in 2017 ten opzichte van 2016, verbindt u zich ertoe dat die versterking, zij het misschien met een wat andere regionale spreiding, gehandhaafd zal blijven, ja of neen?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, ik wil u graag ondersteunen als het gaat over de spreiding van de middelen voor vluchtelingen. Dat moet daadwerkelijk gebeuren op basis van de vraag waar de noden het grootst zijn. Dat vind ik een belangrijk principe. Het is goed dat dat wordt gehanteerd. Ik had hierover al eens een vraag gesteld, op 2 juni van dit jaar. Toen zei u in uw antwoord, en daarom was ik een beetje verbaasd over de open brief die de CAW's hebben gepubliceerd, geen signalen te hebben gekregen over wachtlijsten bij de CAW's voor woonbegeleiding.

Dat ging over registratiecijfers tot en met 31 mei. De CAW's specificeren in hun open brief niet in welke sectoren er al dan niet wachtlijsten zijn. Kunt u wat specifiek zijn over die wachtlijsten in een aantal regio's? Gebaseerd op uw eerdere antwoord ging ik er immers van uit dat er tot op vandaag eigenlijk geen groot probleem was.

In datzelfde antwoord op mijn vraag hebt u ook gezegd dat een evaluatie van de doeltreffendheid werd gepland in het najaar en dat het nog te vroeg was om besluiten te trekken over het feit dat bepaalde CAW's de middelen niet meer nodig zouden hebben. U stelde toen: "De Vlaamse overheid monitort of de CAW's deze tijdelijke middelen nog nodig hebben om deze opdracht uit te voeren. Hiervoor leveren de CAW's regelmatig (...) gegevens aan. Deze gegevens zullen ook gebruikt worden in de geplande evaluatie in het najaar." Mijn vraag sluit aan bij die van collega Vandenbroucke. We zijn in het najaar. Wanneer komt die evaluatie er?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Er zijn uiteraard regelmatig gesprekken met de CAW's, ook over die evaluatie, maar ook over het andere punt. Mijnheer Parys, ik verberg niet dat er bij onze administratie af en toe vragen zijn over de transparantie van de outcome van een ander. Het is regionaal ook niet altijd even duidelijk hoe de middelen worden ingezet en op welke terreinen dat dan gebeurt. Dat heeft veel te maken met historisch gegroeide situaties en ook met het feit dat doorheen de fusieoperatie een aantal zaken misschien nog niet helemaal zijn gestabiliseerd. Dat gesprek proberen we echter te voeren, en dat is noodzakelijk, want als we dat programmatie-instrument correct willen toepassen, zullen we toch moeten kunnen zien wat men op de diverse assen inzet en welke processen men prioriteert voor de resultaten. Wat is de moeilijkheid als we proberen te versterken? Ik meen dat we moeten bekijken welke stappen we ter zake kunnen zetten. Ik heb er nog niet zo'n duidelijk zicht op hoe we dat in de volgende jaren kunnen doen, maar ik denk wel dat we moeten bekijken hoe we kunnen versterken.

De moeilijkheid is dat we op een kruispunt zitten tussen enerzijds een programmatie die aangeeft in welke regio's er duidelijke noden zijn in de bestaande en anderzijds inzetten op specifieke inhoudelijke prioriteiten. Ik heb aangegeven op welke prioriteiten we een accent zouden moeten kunnen leggen tijdens de komende periode. U komt uit een regio die een kruistocht onderneemt met betrekking tot de programmatie. Het is juist dat daar in de provincie Vlaams-Brabant iets voor te zeggen is. Vergis u niet over de snelheid waarmee andere regio's een grotere ruimte tussen de programmatie en de reële toestand zullen moeten kunnen aantonen. De programmatie heeft het voordeel transparant te zijn. Er zullen dus twee bewegingen met elkaar moeten worden verzoend.

Wat betreft de begeleiding van de erkende vluchtelingen is er nog geen beslissing. Het is ook niet de bedoeling om per definitie continuïteit te geven aan de 50 vte's. Dat stond duidelijk vermeld. We zullen dat zeker niet doen met de pro-rataverdeling over de provincies. We moeten prioriteren. Er moeten een aantal budgettaire verschuivingen gebeuren. Zo zijn er middelen die zelfs nog niet zijn uitgegeven en die we moeten meenemen naar 2017. We moeten met de VVSG en minister Homans nagaan hoe we de huurbegeleiding voor de volgende periode in een concept kunnen brengen. Dat gesprek is bezig, maar ik kan vandaag echt nog niet zeggen hoe dat in de praktijk zal verlopen. Ik besef wel dat we moeten proberen om dit af te ronden tijdens de volgende weken. Dat is het perspectief. Het zou niet correct zijn mocht ik de indruk geven dat we zonder meer die 50 vte's zullen continueren, want dat zullen we niet doen.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): We zijn 11 oktober. U zegt het te willen herbekijken en pro rata te verdelen. Ik begrijp dat u zegt dat u wilt kijken waar de

grootste noden zijn. U zegt zich nu nog niet te kunnen engageren. Ik ben er zeker van dat we nog niet op het einde zijn van de asielcrisis. Er is nog steeds een nood. Ik hoop dat u zich engageert dat zolang de nood er is, de middelen zullen worden voortgezet, al dan niet in een herverdeling. Zo niet, zullen we met reële problemen worden geconfronteerd.

De wachtlijsten en wachttijden bij de CAW's zijn reëel. Die staan misschien niet elke week te klagen, maar er is reële capaciteitsdruk. Tegenover de programmering moeten we groeipaden zetten. Als er bepaalde noden zijn, moeten die worden opgevangen. De programmatie mag niet enkel dienen om te zien wat ze niet meer mogen doen, maar moet vooral dienen om ze te versterken in wat ze behoren te doen.

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp.a): Minister, ik begrijp dat u inhoudelijk nog een en ander wilt verfijnen, wilt inzetten op een aantal prioriteiten en dat u wijst op de regionale spreiding, waarbij de middelen moeten worden ingezet waar de noden het grootst zijn. Uit de cijfers van de dossiers bij het commissariaat-generaal en uit de noden op het terrein vertolkt door de CAW's en de OCMW's, blijkt dat er weinig twijfel over kan bestaan dat we nog niet kunnen denken aan een afbouw van de hoeveelheid aan middelen die u hebt ingezet voor een tijdelijke versterking. U hebt nog tijd nodig om gesprekken te voeren. Ik kan alleen maar hopen dat de duidelijkheid er spoedig zal komen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het Nederlandse voorstel om sommige vrouwen te verplichten tot anticonceptie – 97 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, afgelopen week pleitte een Rotterdamse wethouder, de heer De Jonge, voor verplichte anticonceptie in extreme gevallen. Daarmee zette de Nederlandse politicus het recht van het kind op het veilig opgroeien tegenover het recht op een gezin van de ouders.

Het debat dat daarmee ook hier wordt geopend, is een moeilijk debat. Ook in Vlaanderen zijn er kinderen die van bij hun geboorte onmiddellijk geplaatst worden en opgroeien bij een pleeggezin. Er zijn ook meisjes en jonge vrouwen die verblijven in voorzieningen, die een prikpil toegediend krijgen, al dan niet opgedrongen door de voorziening of de ouders.

Maarten Boudry, moraalwetenschapper, vindt dat we de ogen niet mogen sluiten, maar dat verplichte anticonceptie een laatste redmiddel moet zijn dat enkel wordt ingezet indien alle preventieve middelen werden opgebruikt. Anderen, zoals de heer Duchateau, pleiten voor een maatschappelijk debat waarbij ethici, medici en juristen zich zouden beraden over de afweging van het recht van het kind op een veilige omgeving om in op te groeien versus het recht van ouders op een gezin.

Minister, in welke mate gaan welzijnswerkers in dialoog met ouders die geen veilige omgeving kunnen aanbieden voor hun kinderen, om contraceptie te gebruiken teneinde een volgende zwangerschap te vermijden? Worden welzijnswerkers ondersteund om deze ouders hiervoor te motiveren? Zijn hier nog bijkomende maatregelen mogelijk? Wat is uw standpunt met betrekking tot dit

voorstel tot verplichte anticonceptie? Bent u bereid om het maatschappelijk debat dat zich hier aankondigt, te begeleiden en te helpen onderbouwen?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Kind en Gezin heeft binnen haar dienstverlening een aanbod voor gezinsplanning. Dit aanbod krijgt vorm binnen een brede benadering vanuit het thema ouderschap en beperkt zich niet tot een aanbod van anticonceptie. In nauwe samenwerking met Sensoa, het Vlaams expertisecentrum voor seksuele gezondheid, worden medewerkers van Kind en Gezin ondersteund om het onderwerp gezinsplanning bespreekbaar te maken met de gezinnen.

De samenwerking met Sensoa resulteerde onder meer in de uitgave van 'Kind in Beeld - Contraceptie'. Daarin wordt een minimum aan taal gebruikt om boodschappen ook toegankelijk te maken voor die gesprekken waar taal een drempel is.

De publicatie ondersteunt het gesprek tussen de ouder en de dienstverlener. De dienstverlener wordt op zijn beurt ondersteund door een bijhorende handleiding met duiding over onder andere het gebruik van de verschillende soorten contraceptie en de menstruele cyclus. De uitgave 'Kind in Beeld - Contraceptie' is gratis beschikbaar voor andere geïnteresseerde welzijnswerkers die actief zijn buiten Kind en Gezin.

In de dienstverlening van Kind en Gezin kan het thema gezinsplanning ook aan bod komen in een open gesprek met ouders wanneer het kind de leeftijd van 6 weken heeft bereikt. Ouders worden in de aanloop naar het postnataal onderzoek door hun arts of vroedvrouw, waarin contraceptie ter sprake komt, aangezet om bewust na te denken over wat contraceptie voor hen betekent, hoe men daar als koppel mee omgaat, of er nog een kinderwens is enzovoort. Wanneer regioteamleden daarbij een bezorgdheid ervaren, kan daarover worden gepraat met andere bij het gezin betrokken zorgverleners.

Net door het belang van een bredere benadering van gezinsplanning dan louter vanuit het thema contraceptie, werd met Sensoa bekeken hoe de medewerkers van Kind en Gezin naast de ondersteuning via 'Kind in Beeld - Contraceptie' bijkomend konden worden ondersteund bij hun overeenkomstige dienstverlening. Dit leidde in december 2015 tot een vorming voor regioteamleden uit Brussel inzake gezinsplanning. De resultaten van deze vorming waren meervoudig. Regioteamleden voelden zich ondersteund om het thema contraceptie met het gezin te bespreken en om gezinnen te empoweren tot een gesprek hierover met hun behandelend zorgverlener.

Ten slotte was men in staat het thema contraceptie ruimer te plaatsen binnen een context van verantwoord ouderschap en gezinsplanning. Op basis van deze bevindingen uit Brussel wordt verder geëxploreerd hoe ook andere medewerkers van Kind en Gezin verder kunnen worden ondersteund bij hun dienstverlening inzake gezinsplanning. Deze exploratie kan inspiratie bieden ter ondersteuning van andere welzijnswerkers. Intussen bieden de Huizen van het Kind vandaag een mogelijk lokaal platform om met welzijnswerkers en andere betrokken actoren hierover ook nu al het gesprek aan te gaan.

Het Raamwerk Seksualiteit en Beleid van Sensoa reikt bouwstenen aan voor een beleid over seksualiteit en lichamelijke integriteit. Het bundelt een modelvisie, concrete instrumenten en achtergrondinformatie. Daarmee kunnen organisaties een nieuw beleid over seksualiteit ontwikkelen of een bestaand beleid bijschaven. Zo'n beleid creëert duidelijkheid en veiligheid voor alle betrokkenen. Er zijn ondertussen vijf specifieke raamwerken: op maat van de integrale jeugdhulp, de jeugdsector, de kinderopvang, de sportsector en het onderwijs.

Een doorontwikkeling naar andere sectoren die in organisatorisch en residentieel verband met mensen werken, wordt gepland voor 2017. Daarnaast zette Sensoa

het pilootproject Zanzu Lokal op met vertegenwoordigers van sociale en gezondheidsorganisaties in Deurne Noord. Met dit project willen we gesprekken over gezinsplanning bevorderen tussen professionals en hun cliënten in sociale en gezondheidsdiensten in Deurne Noord.

Zoals u zelf aangeeft, gaat het hier over een delicaat en moeilijk onderwerp dat met de nodige sereniteit en moed moet worden benaderd. Het zou dan ook niet verstandig zijn om overhaast een standpunt over in te nemen. Ik neem niettemin met aandacht kennis van de verdere standpunten die experts daarover hebben ingenomen. De gemeenschappen zijn echter niet bevoegd om een gedwongen behandeling op te leggen. Dat behoort tot de bevoegdheid van de federale overheid.

Naar aanleiding van het Rotterdamse voorstel en het debat hierover neemt Sensoa alvast een duidelijk standpunt in. Sensoa is tegen het verplichten van anticonceptie en beroept zich op de fundamentele en universele rechten van de mens en de reproductieve rechten zoals vastgelegd in internationale verdragen en akkoorden. Als mensen door hun precaire situatie falen in hun gezinsplanning, dan is het de verantwoordelijkheid van iedereen actief in de hulpverlening en gezondheidszorg om mensen te begeleiden en te ondersteunen. Dit kan door hen te informeren, te counselen en zo nodig te overtuigen, maar dit is iets anders dan dwingen. Hiervoor is het nodig dat hulpverleners en zorgverstrekkers seksualiteit, kindervens en anticonceptie bespreekbaar durven te maken. Het is goed mogelijk dat hulpverleners hiervoor bijkomende opleiding en vorming wensen. Sensoa ondersteunt hulpverleners bij het bespreekbaar maken van anticonceptie en gezinsplanning met kwetsbare gezinnen. Via begeleiding en deskundigheidsbevordering versterken we hulpverleners in het voeren van dergelijke gesprekken. Sensoa traint hulpverleners niet tot anticonceptiespecialisten; wel reiken we handvatten aan om te durven praten over de kindervens, over de redenen voor het niet of foutief gebruiken van anticonceptie, over machtsverhoudingen binnen een relatie enzovoort.

Wanneer de betrokken experts de nood tot verder maatschappelijk debat aangeven, kan worden bekeken of en op welke manier dit vanuit het beleid kan worden ondersteund.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord. U zegt dat Kind en Gezin de gezinsbelangen bespreekt en dat ze zo veel mogelijk in dialoog gaan met ouders. Wat ik in de praktijk vaak zie, is dat er bijvoorbeeld in multifunctionele centra en in het bijzonder onderwijs, zeker bij meisjes tussen 14 en 18 jaar, een zekere dwang bestaat ten aanzien van die meisjes en hun ouders, vooral wanneer het over het gebruik van de prikpil gaat.

Ik zie in de praktijk dat er wel degelijk een zekere afdwingbaarheid is. Het gaat hier over een moeilijk debat, namelijk de vrijheid van mensen. Daarnaast zien we echter enorm veel schrijnende gevallen waarbij praten met mensen absoluut niet voldoende is. Als we dan zien dat in sommige gezinnen met vier of vijf kinderen, alle kinderen worden geconfronteerd met een zware problematiek en dus moeten worden geplaatst in een pleeggezin, dan betekent dit dat ons beleid ergens faalt. We moeten daar dan ook zo veel mogelijk op inzetten.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Ik vind dit een van de moeilijkste thema's of problemen die vandaag worden besproken. Wat de minister heeft aangegeven, is mijns inziens de goede weg, namelijk sensibiliseren en bespreekbaar maken. Daar moeten we zeker verder op gaan. Als het thema nog verder moet worden uitgediept, dan kan dat uiteraard, maar ik stel voor dat een aantal experts zich daar

eerst over buigen, vooraleer wij daar in de politiek grote uitspraken over doen. Het is ook iets dat niet volgens de normale partijpolitieke lijnen loopt, omdat dit zo'n gevoelig ethisch thema is, met twee heel belangrijke vrijheden die op tafel liggen. Ik zou er dus voor pleiten om ons zeer goed te bezinnen voordat we hier wat dan ook in ondernemen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over loverboys en trajectbegeleiding voor slachtoffers – 123 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp-a): Minister, de krant De Standaard bracht vorige week een artikel over een meisje, Lore genaamd, dat sinds haar twaalfde vijf jaar lang in handen was van een loverboy. We hebben het hier in dit parlement al eerder over die vreselijke problematiek gehad. U beloofde toen onder andere, naar aanleiding van een rapport over de aanpak van loverboys en hun slachtoffers, plaatsen voor meisjes die in handen zijn gevallen van die jongens of heren. Jammer genoeg ging u daarbij niet volledig in op de aanbevelingen van het onderzoeksrapport dat daarover verscheen en waarin gepleit werd voor aangepaste begeleiding in een aparte setting, weg van gekende plaatsen en andere soms erg kwetsbare meisjes.

Waar ik nu echter op wil focussen, is de uitspraak van Lore over de opeenvolging van hulpverleners waar ze in die jaren, en ook nadien, mee te maken kreeg. Ze zegt: "Ik gaf mensen elke keer opnieuw een kans, om elke keer opnieuw teleurgesteld of afgewezen te worden. (...) Omdat niemand mijn verhaal kende, wisten ze ook niet waarom ik me gedroeg zoals ik me gedroeg. (...) Was er maar iemand die al die tijd bij me gebleven was, al was het maar langs de zijlijn."

Minister, u voelt mij ongetwijfeld al komen: waar Lore om vraagt, is trajectbegeleiding. Het is een punt waar we al vaak op hebben gehamerd. Ik wil dat ook graag blijven doen – iedereen zijn dada's, natuurlijk. Jongeren met problemen in de jeugdhulp vragen dat. Zij hebben naar mijn aanvoelen ook recht op één figuur die hen gedurende de hele tijd begeleidt, die hen kent, die hun de weg kan wijzen doorheen het hele traject. Minister, wilt u, ook naar aanleiding van deze nieuwe vraag, toch in overweging nemen om op zijn minst de noodzaak van die trajectbegeleiding te onderzoeken?

Vorige week is, over de grenzen van meerderheid en oppositie heen, een resolutie goedgekeurd, waarbij, op initiatief van mijn collega Van den Brandt en mezelf, aan de overigens prima resolutie van de meerderheid een stukje is toegevoegd over die trajectbegeleiding. Zowat iedereen is het dus eens over het belang van trajectbegeleiding. Welke concrete actie kunt u koppelen aan het goedkeuren van die resolutie? Ik vraag dat graag naar aanleiding van dit concrete verhaal en deze kreet uit de praktijk.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega, we hebben in deze commissie al herhaaldelijk gesproken over het belang van continuïteit in de jeugdhulp. Zowel in de oorspronkelijke resolutie, hier aangenomen in het parlement, de 2.0-aanpak van de jeugdhulp en in de toelichting door de leidend ambtenaren in de laatste commissievergadering voor het zomerreces, was dat een belangrijk issue, evenals in

het debat dat we gevoerd hebben naar aanleiding van de overgang van jongvolwassenen. We hebben toen ook uitgebreid de aanpak voorgesteld en die gekoppeld aan acties. We komen op een en ander graag nog eens terug.

We investeren in het versterken van de continuïteit. Zo geven we in het decreet Integrale Jeugdhulp een duidelijke en meer expliciete plaats aan de figuur van de vertrouwenspersoon. Uit de getuigenis die u aanhaalt, naar aanleiding van het recent verschenen boek, blijkt ook net dat sommige jongeren nood hebben aan zo'n vertrouwensfiguur, bij wie ze hun verhaal kwijt kunnen en die binnen de organisatie van de jeugdhulp ook daadwerkelijk een rol kan spelen. De vertrouwensfiguur kan die belangrijke rol spelen in het bewaken van die continuïteit, door bijvoorbeeld het invoeren van cliëntoverleg of bemiddeling.

We zijn er ons zeker van bewust dat die mogelijkheden nog meer moeten worden benut, maar ze zijn er wel. Uit de cijfers van 2015 bleek alvast dat het gebruik ervan sterk toeneemt: wat cliëntoverleg betreft van 263 in 2014 naar 379 in 2015. Bij cliëntoverleg gaan jongere en ouders samen met hulpverleners in overleg om de hulp beter op elkaar af te stemmen, onder begeleiding van een neutrale voorzitter. Bij bemiddeling wordt de dialoog tussen de betrokken partijen hersteld door een bemiddelaar. Het aantal bemiddelingen stijgt ook: van 32 in 2014 naar 91 in 2015.

We zijn ervan overtuigd dat zowel de figuur van de vertrouwenspersoon als de mogelijkheden tot cliëntoverleg en bemiddeling nog meer onder de aandacht moeten komen. Ze bestaan, maar ze worden niet ten volle benut. We zijn er ook van overtuigd dat bijvoorbeeld het rond de tafel brengen van meerdere actoren, op vraag van de vertrouwensfiguur, het verschil kan maken.

Specifiek met betrekking tot vorming en methodieken zien we dat in Vlaanderen methodieken als Signs of Safety, Partners in Veiligheid, Familienetwerkberaad, Eigen-kracht Conferenties, Geweldloos Verzet, Positieve Heroriëntering enzovoort hun weg naar Vlaanderen vinden en ook stilaan ingeburgerd raken in de jeugdhulp. Sensibilisering en ondersteuning van hulpverleners in het gebruik van deze methodieken blijft nodig. Daarom organiseert het departement op 13 en 14 oktober ook een nieuwe tweedaagse vorming, met als centraal thema het creëren en stabiliseren van duurzame netwerken rond jongeren.

Trajectopvolging en hulpcoördinatie zijn dus nodig, zowel in de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp als in het niet rechtstreeks toegankelijke aanbod en tijdens de fase van de toegangspoort. Als voortzetting van de jeugdhulpverlening noodzakelijk is, moet trajectbegeleiding kunnen worden ingezet in elke fase van de jeugdhulpverlening. Jeugdhulpaanbieders maken daarover afspraken op maat van het te lopen traject. Instaan voor continuïteit in de hulp is dus een opdracht van iedereen en behoort – zoals het tijdig bespreekbaar maken van problemen en zorgen bij de jongere – tot de eigenheid van de hulpverlener.

Een passend hulpaanbod uitwerken en aanhouden op maat van elk te lopen traject, is hierin wel essentieel. Vaak hebben jongeren een contactpersoon-aanmelder of een consulent. Zij hebben de rol van aanspreekfiguur of verbindingsfiguur voor de jongere en zijn ouders en kunnen de brug zijn naar contacten met andere hulpverleners. Ook jeugdhulpregisseurs spelen hun rol om breuken in hulptrajecten te voorkomen en te remediëren.

Daarnaast hebben we, zoals daarnet al gesteld, cliëntoverleg en bemiddeling in de jeugdhulp waar neutrale voorzitters of bemiddelaars aan de slag gaan om trajecten te coördineren of conflicten te beslechten zodat er een beter afgestemd zorgplan is of de stopzetting van de hulp kan worden vermeden. Want daar gaat het toch dikwijls om: jongeren die te vaak worden doorverwezen, opnieuw moeten beginnen in een nieuwe setting en uiteindelijk het vertrouwen verliezen en hulpverleningsmoe worden.

We blijven ervan overtuigd dat het installeren van één figuur als trajectbegeleider niet voor alle jongeren het verschil zal maken en alle problemen zal oplossen. Dat is ook niet, denken wij, wat jongeren vragen. Ze hebben vooral nood aan een betrokken, ondersteunende hulpverlener en een intermediaire, coördinerende partner. Deze rollen worden het best opgenomen door hulpverleners die al betrokken zijn in het traject en waarin de jongere zijn vertrouwen stelt. Dit kan vandaag al.

We beseffen wel dat dingen nog beter kunnen en dat we de mazen zo veel als mogelijk moeten aanhalen. Zo zijn we vandaag actief met het scherper stellen van de afspraken in het rechtstreeks toegankelijk hulpaanbod wat het opvolgen van trajecten van jongeren betreft. Het aanbod kan transparanter worden gemaakt zodat verwijzen minder risico's van discontinuïteit van de jeugdhulp inhoudt. Er zullen ook duidelijkere afspraken tussen de diensten moeten worden gemaakt. Concreet betekent dit dat Jongerenwelzijn momenteel systematisch de rechtstreeks toegankelijke hulp in kaart brengt en regionaal, met betrokkenheid van het Intersectoraal Regionaal Overleg Jeugdhulp (IROJ) afspraken maakt voor een betere monitoring en afspraken. We voorzien hier ook in een bijkomend onderzoek naar de rol, het profiel en de aanpak binnen het rechtstreekse hulpaanbod. We willen er ook op wijzen dat we de inzet op continuïteit ook vertalen in hoe we ons organiseren. Zo werd de afdeling Intersectorale Toegangspoort recent omgevormd tot de afdeling Continuïteit en Toegang, kwestie van die verhoogde inzet op die continuïteit ook in de praktijk te vertalen in de organisatie en het verschuiven naar een meer dienstverlenende en ondersteunende invulling van deze afdeling en de inzet van de medewerkers te beogen.

In uw vraagstelling verwijst u naar een recent boek rond de problematiek van tienerpooiers. Zoals u weet, formuleerden we naar aanleiding van het onderzoek door Child Focus een duidelijk actieplan. Deze acties zijn momenteel in volle uitvoering. We sloten een overeenkomst met Child Focus voor de zomer voor een project rond preventie en sensibilisering inzake de problematiek van de tienerpooiers. Dit omvat een sensibiliseringstraject op vijf niveaus: het brede publiek, de doelgroep van kinderen en jongeren, ouders, leerkrachten en opvoeders, beroepsgroepen, zoals horecapersoneel, taxichauffeurs die potentieel meer in contact komen met de problematiek en tot slot ook actoren binnen justitie, politie en de hulpverlening. Bedoeling is onder andere te komen tot een duidelijke en toegankelijke website en informatiedragers en het uitwerken van een op de problematiek toegespitste training. Dit project loopt tot mei 2017.

Ook in het aanbod nemen we duidelijke acties. Sinds het begin van dit jaar werd in de gemeenschapsinstelling te Beernem een hulpprogramma voorbereid en uitgewerkt dat ook de continuïteit van de hulp moet verzekeren en hebben we de capaciteit voor meisjes aanzienlijk uitgebreid. Zoals u weet, openden we in mei dit jaar nog 2 nieuwe leefgroepen op de campus te Beernem. We brengen daarbij de capaciteit nu op 54 te Beernem en een totaal van 74 in Vlaanderen. Doorheen 2016 kwamen ook 60 extra uitstroombegeleidingen beschikbaar en in 2017 creëren we er nog eens 70 bijkomende begeleidingen, specifiek voor meisjes na verblijf in de gemeenschapsinstelling. We riepen ook al op voor de ombouw van 15 plaatsen in het private aanbod voor een meer besloten aangepaste aanpak van jongeren die zich aan de hulpverlening dreigen te onttrekken. Ook dit is uitvoering van ons actieplan naar aanleiding van de problematiek van tienerpooiers. Zoals u ziet, lopen de acties, en dit zowel op het vlak van preventie als op het vlak van de uitbouw van bijkomende capaciteit.

Het blijft natuurlijk wel belangrijk dat we ook afstemmen met de federale aanpak ter zake in het raam van de aanpak van mensenhandel. Ook hier loopt het overleg. Tot slot verwijzen we nog naar jongvolwassenen die na hun 18e, al dan niet meteen na de verjaardag, nog een beroep wensen te doen op hulpverlening.

Ook voor deze groep zullen we meer afspraken maken met de hulpaanbieders om de voortgang of heropstart van de hulp mogelijk te maken of de overgang naar de volwassenheid te begeleiden. Daartoe zullen in de toekomst ook netwerktafels met actoren die instaan voor tewerkstelling, huisvesting, vervangingsinkomen en meer, worden georganiseerd. Laten we hierbij ook het versterken van de netwerken rond de jongeren zelf niet vergeten.

We zijn er dus van overtuigd dat een bijkomende figuur niet voor alle jongeren het verschil zal maken. Een jongere in de jeugdhulp heeft soms een consulent, gaat te rade bij een psycholoog, zit op school, wordt opgevolgd door het CLB en een thuisbegeleidingsdienst. Wat kan een extra vierde, vijfde of zesde figuur nog betekenen? We moeten gewoon volop inzetten op continuïteit en overzicht. Dat soort trajectbegeleiding wordt als doelstelling van de jeugdhulp 2.0 beslist niet uit het oog verloren, integendeel er wordt steeds meer op ingezet in het belang van de continuïteit van de hulpverlening.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft een woord.

Freya Van den Bossche (sp·a): Minister, ik wil over drie aspecten iets zeggen.

U verwijst naar de vertrouwenspersoon en naar bemiddelaars, maar u weet ook dat dit niet hetzelfde is als een trajectbegeleider die een werkelijke hulpverlener is en die het kind of de jongere langdurig volgt en begeleidt. Dat vraagt natuurlijk een andere manier van organiseren van de hulpverlening. Ik begrijp dat het vanuit uw positie niet evident is, al was het maar budgettair, om boven op de mensen die er al mee bezig zijn, nog eens een nieuwe persoon te plaatsen en een nieuwe functie te creëren en daar een budget voor vrij te maken wanneer er ook veel andere noden zijn, onder meer in de jeugdhulp. Wat ik wel denk, is dat het zinvol is om de organisatie van de jeugdhulp zodanig te herdenken dat er veel minder wissels zijn van hulpverlener. Als u zou zeggen dat u een traject-begeleider niet ziet zitten – maar dit is door het Vlaams Parlement goedgekeurd in een resolutie –, dan zou u een mogelijkheid kunnen bedenken waardoor u de facto wel een vorm van trajectbegeleiding hebt.

Want u zegt wel dat jongeren dat niet vragen, maar dat is toch wel zo. We hebben de jongeren van Cachet gehoord. Mensen die recent uit de jeugdhulp zijn uitgestroomd, zeggen: 'Wij hadden dat graag gehad. Dat had ons geholpen. We zien ook dat dat jongeren die daar nu zitten, zou helpen.' Jongeren vragen dat dus wel degelijk.

Moet je dat doen via een extra persoon? Ja, liefst wel. In de ideale wereld: ja, absoluut. Zijn er ook andere manieren waarop u meer continuïteit kunt brengen in de jeugdhulpverlening? Ja, ik denk van wel. Maar dan moet u die hele organisatie een beetje durven te herdenken, daar anders mee omgaan en ervoor zorgen dat er veel minder wissels zijn van plekken en mensen voor die kinderen en jongeren die het vaak op jonge leeftijd al moeilijk hebben gehad zich veilig te hechten. Daarover zijn we het dus oneens met elkaar. Als u geen nieuwe figuur ziet zitten, een hulpverlener die dat traject werkelijk begeleidt – wat nochtans een vraag is van jongeren en van dit parlement – dan kunt u misschien denken aan een reorganisatie van dit hele systeem, waardoor zij de facto wel lange tijd worden gevolgd door dezelfde persoon.

Ik heb verder een zeer feitelijke vraag. U hebt het al een aantal keren gehad over de oproep die u hebt gelanceerd. Wij steunen vanzelfsprekend die oproep voor die – als ik mij niet vergis – vijftien plaatsen. Is er een antwoord gekomen op die oproep? Hebt u werkelijk antwoorden? Welke timing moeten wij dan zien voor het werkelijk invullen van die plaatsen?

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Uiteraard steun ik de vraag voor trajectbegeleiding. Ik heb daar niets aan toe te voegen. Ik ga nog even door op het laatste punt. Ik denk dat we het erover eens kunnen zijn dat vijftien plaatsen ontoereikend zullen zijn indien we die problematiek echt willen aanpakken. We zijn met de commissie naar Utrecht gegaan. Ze spreken over een veelvoud, enkel voor Utrecht dan. Als we de meisjes die slachtoffer zijn van tienerpooiers ernstig en goed willen helpen, zal er een veel groter aanbod moeten komen.

Minister, u hebt dat vorig jaar in kaart gebracht. U verdient daarvoor krediet. U hebt het probleem aangepakt en in de ogen gekeken. Hoeveel van die jongeren hebt u of heeft Jongerenwelzijn sinds dat moment, als dusdanig gedetecteerd en begeleid? Hoelang duurde zo'n begeleiding?

Ik verklaar waarom ik die vraag stel. Ik kreeg onlangs het bericht van iemand van een school. Die persoon zei: 'We hebben hier zo'n meisje gehad. We hebben haar doorgegeven. Maar na twee weken begeleiding stond ze terug bij ons.' Dat vonden ze onvoldoende.

Mijn vraag is dus: hoe zit het? De meisjes worden nu gedetecteerd, maar hoe worden ze begeleid? Hoelang duurt hun begeleiding? Hoe ziet zo'n traject eruit, los van alle dingen die u gezegd hebt over het aanbod, meer vanuit het meisjesperspectief, van wat er voor hen momenteel in aanbod is?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Ik wil even inpikken op het betoog van mevrouw Van den Bossche. Ik ben heel erg blij dat mevrouw Van den Bossche een punt herneemt waarop wij al zeer lang hameren. Als je een extra persoon moet toevoegen aan de huidige hulpverlening – behalve een aantal situaties waarin dat aangewezen kan zijn – dan ben je een probleem met een ander probleem aan het bestrijden. Mevrouw Van den Bossche zegt nu ook dat we ervoor moeten zorgen dat er minder breuken zijn zodat de hulpverlener de facto de trajectbegeleider is. Dat heb ik de minister ook horen zeggen. We moeten daartoe komen. We moeten een aantal denkoefeningen doen die natuurlijk veel moeilijker zijn dan gewoon iemand extra in een begeleiding steken. Dat is de essentie. Dat moeten wij bereiken met die trajectbegeleider. Als die nodig is, moet dat iemand zijn die al in de hulpverlening staat en die op heel lange termijn iemand kan blijven opvolgen. Dat is de essentie van waar wij naartoe moeten.

Moet die trajectbegeleider een extra persoon zijn of iemand die al betrokken is op een casus? Tja, ik zou hopen dat dat iemand is die reeds betrokken is op een casus.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik ben het met dat laatste eigenlijk eens. We hebben dat debat uitvoerig gevoerd bij het decreet Integrale Jeugdhulp. Er is toen de beslissing genomen om daar niet voor te gaan. Dat was trouwens het resultaat van een lange discussie die al lang gaande was in de sector.

De situaties van die jongeren zijn zeer gedifferentieerd. Er zijn jongeren met een complexe zorgvraag, waarbij meerdere zorgverleners betrokken zijn, soms ook bij het gezin. Bij andere jongeren is dat veel minder ingewikkeld – als ik dat woord mag gebruiken.

Het institutionaliseren van opnieuw een extra partij met een bepaalde rol, zal volgens mij aanleiding geven tot geweldige risico's op deresponsabilisering enzovoort. Dat is gewoon geen goed idee.

Dat belet niet dat het probleem van continuïteit wel degelijk een cruciaal issue is. De evaluatie van de Integrale Jeugdhulp heeft daarop trouwens voldoende nadruk gelegd. Het is niet een persoon, maar een functionaliteit. Een goede hulpverlening staat voor continuïteit. De vraag is, als je de processen ziet: waar zitten de risico's dat dat niet zo is?

In 2.0 heb ik duidelijk gezegd: daar en daar zijn er personen die gemandateerd zijn en autoriteit hebben om rond continuïteit de zaken te bewaken. Maar er zijn inderdaad een aantal momenten dat het minder evident is dat je iemand hebt die je daar ook op mag aanspreken. Daarom zijn er die oefeningen, die ik ook hier heb aangegeven.

Mevrouw Van den Bossche, er zijn toch wel wat meer kandidaten dan we hadden verwacht rond dat private aanbod. Ik ken het cijfer niet uit mijn hoofd, maar het Jongerenagentschap was aangenaam verrast door het feit dat meerdere instellingen zich kandidaat hadden gesteld. Dat wordt in de loop van de volgende periode toegewezen. Ze moesten binnen zijn voor midden september. De deliberatie zal de komende maanden binnen het agentschap gebeuren. Mevrouw Van den Brandt, ik weet echt niet over hoeveel het gaat. (*Opmerkingen van Elke Van den Brandt*)

Mevrouw Van den Bossche, de idee die aanleiding heeft gegeven tot de creatie van de multifunctionele centra, is toch juist de idee geweest om daardoor te kunnen vermijden dat er tussen al die gecompartmenteerde modules zoveel beschotten waren? Om die reden is er gekozen voor een multifunctionele aanpak. Er zijn nu voorzieningen – ik heb er een aantal bezocht – die perfect kunnen zeggen dat die jongere terug naar een thuissituatie gaat en dat we hem daar blijven ondersteunen, dit natuurlijk in functie van de beschikking van de jeugdrechter. Het is een cruciaal element wat de jeugdrechter exact heeft gezegd. Er moet geen nieuwe bocht gemaakt worden langs allerlei administraties. Als dat misgaat, kan de jongere terug naar een residentiële crisisopvang. Er is daar veel continuïteit geboden. Met de creatie van die multifunctionele centra hebben we toch een zeer grote stap gezet in de richting van meer continuïteit en meer flexibiliteit in de manier waarop dat kan worden aangewend. Ik heb natuurlijk uit de evaluatie van het parlement geleerd dat veel afhangt van hoe de jeugdrechter die beschikking maakt. Ik heb op het terrein vastgesteld dat er op dat vlak heel wat meer mogelijk is dan pakweg vijf of zes jaar geleden.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp.a): Ik kijk zeker uit naar die vijftien plaatsen en naar de vlotte toewijzing daarvan.

Ik weet dat de idee achter een aantal hervormingen is om zeker meer continuïteit te bieden. Het gaat om hervormingen die ik ook in het verleden heb gesteund, en nog altijd steun. Dat neemt niet weg dat ik blijf betrachten om nog meer continuïteit in de hulpverlening te brengen, vooral bij jongeren en kinderen. De impact van een gebrek aan continuïteit is veel nefaster voor de ontwikkeling dan de impact van een eventueel gebrek aan continuïteit bij een volwassene die in de zorg belandt. Minister, u moet daar veel aandacht aan besteden.

Ik sta voldoende open om na te denken over verschillende manieren om die continuïteit te bieden. De trajectbegeleider is een van de manieren. Het zou een snelle oplossing kunnen betekenen in het huidige landschap. Maar het kan evengoed een oplossing zijn om het landschap te hervormen. Het doel is namelijk – en dat moeten we voor ogen houden – dat het kind zo weinig mogelijk breuken meemaakt. Daar zeg ik hetzelfde als de heer Parys. U mag niet vergeten dat het al minstens één breuk heeft meegemaakt: die met het thuismilieu. Hoe minder wij er daarbovenop moeten gooien, hoe beter voor de ontwikkeling van dat kind of die jongere.

Dat is de essentie van mijn bezorgdheid. Daar ga ik geregeld op terugkomen: hoe u dat wilt organiseren. Misschien hebt u daar nog andere ideeën over dan ikzelf. Misschien hebben mensen in het veld of in de administratie daar nog andere ideeën over. Ik wil altijd naar die ideeën luisteren, maar ik zou toch graag een beetje extra actie zien op het terrein, een begin van aanzet boven op wat u al hebt betracht om te zorgen voor meer continuïteit.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.